8-a JARO, N-o 378/379

LEIPZIG, 1. / 1. 1932

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, av. de Corbéra, Paris 12e. – GVIDANTO: E. Lanti. – SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. – ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstr. 1, Leipzig O 27 (Germanio) | APERAS SEMAJNE

SOCIALISTA LABORRACIIGO.

La artikolo de K-do 14 942 en „S-ulo" n-o 372/73 starigis demandon, al kiu mi deziras respondi. Unue mi diru, ke estas mallogike paroli pri raciigo de la laboro mem, kiu estas parto de la tuta ekonomio, ne pritraktante raciigon de tiu lasta. Eĉ ne ŝanĝante la labormetodojn en la laborejoj, oni povas grande redukti la necesan tempon por fabriki iun objekton k ĝin disponigi al la bezonantoj. Racio volas, ke oni ne „promenigu" la krudaĵojn senutile antaŭ ol transformi ilin en prilaboritaĵojn. Racio postulas, ke oni uzu maŝinon, kiu duonigas la fabrikadtempon enkalkulante la necesan tempon por fabriki la maŝinon mem; ke el diversaj proceduj oni uzu la plej taŭgan... k ne la plej profitdonan por kapitalisto. Racie estas ne utiligi la karbenergion en landoj, kie estas akvofaloj; kie tiuj lastaj ne ekzistas, bruligi la karbon en centraj fabrikoj k transformi ĝin en elektran forton por esti disdonata al la uzantoj: tiu procedo ebligas pli bonan utiligadon de la karbokalorioj. Se racio regus, oni ne plu vidus vaporlokomotivojn, kiuj vere ĵetas en la aeron la plej grandan parton de la karbenergio. Se racio k egalo (relativa) regus, oni ne vidus luksajn vagonojn, kies konstruado postulas 10- k kelkfoje 20-foje pli da laboro ol simpla, komforta vagono. Same por aŭtomobiloj, domkonstruoj, vestoj, juveloj ktp[1].

La ĉi-supraj diroj, kiujn pro manko da loko ni ne povas plilongigi, pruvas, ke la relativa valoro de la laborraciigo ne havas en la tuta ekonomio tian gravon, kian oni ĝenerale kredas.

Rubando moviĝanta estas karakteriza por kapitalista raciigo, sed ne por socialista. En socialisma industrio la inĝenieroj ne havos kiel ĉefan taskon malpliigi la necesan tempon por fabriki ion, ŝparante tempon en la laborejo mem per *rapidigo de l'laboro*, sed organizante pli racie la tutan ekonomian procedon k *plibonigante la maŝinaron.* Tiam la t.n. rubando aŭ ĉeno estos nur ilo, kiu alportos al la laboristoj la prilaborotaĵon. De tiu vidpunkto ĝi estas tre taŭga ilo. Ĝia rapido

Tia laboro ne estas raciigita.

estos malpli granda; pro tio la laboro estos malpli teda k laciga, ĝi postulos malpli da manlerto, k la laboristo povos facile ŝanĝi, sidi jen tie, jen tie ĉi ĉe la nun abomenata rubando, ekzemple po unu semajno ĉe iu loko. La monotono de l'laboro estos parte forigita. Cetere tio estas vere malgravaĵo, ĉar kredeble ĉiu homo scipovos plurajn metiojn, kio solvos la problemo pri monotono. Aliflanke la labortempoj por ĉiuj tre malpliigos la gravon de tiu punkto.

Jen mia respondo al K-do 14 942 – k mi aldonas jenon:

Oni erare ĝenerale kredas, ke la ĉefa tasko de socialismo, sur la laborkampo, estos malpliigi la devigan labortempon. Ĝis ia grado, povas esti, sed ne ĝis 2 horoj potage. Pli grava tasko estos pliagrabligi la laboron. Homo tute facile konsentos labori ĉiutage 4 aŭ 5 horojn, se la laboro plaĉas, estas sana k profitdona por la kolektivo.

Ne troigante oni povas diri, ke bona rezulto estus por socialistaj inĝenieroj triobligi la daŭron de iu malsaniga laboro, sed igi ĝin sana. Ekzemple produktado de iu varo estas malsaniga por laboristoj; estas eble fabriki maŝinon, kiu ne rapidigos la laboron, sed igos ĝin sendanĝera por la sano[2]. Tiam socialisma mastrumado uzos la maŝinon, sed tiel pligrandigos la necesan tempon por sama produktado (fabrikado de la maŝino).

Alia nedubeblaĵo estas, ke socialista fabriko ne similos al kapitalista: la higienaj instaloj estos pli multaj, la konstruoj pli grandaj, pli aerumitaj somere, pli hejtitaj k lumigitaj vintre. Sekve de tio la t. n. nevariebla kapitalo estos pli granda ol nun por sama produktado, k la laboro entenita en unuo de la fabrikataĵo konsekvence ankaŭ pli granda.

Alia kaŭzo, kiu reduktos la produktadkvanton, estas, ke junuloj komencos produkti pli malfrue ol nun. La maljunuloj ĉesos pli frue. La malsanuloj ne laboros, kiam tio malhelpus ilian resaniĝon. Sur scienca kampo, laboratorioj estos pli multaj, pli bona estos ilia ilaro ktp.

Oni povus daŭre citi tiajn ekzemplojn, sed mi timas, ke la K-doj kredus, ke la labortempo estos pli granda en socialisma reĝimo ol en kapitalisma! Ne, karaj legantoj, tio ne estos pro la

[1] La armilfabrikado sola estas grandega malŝparo de laboro; por ĝin raciigi oni devus ĝin neniigi.

[2] Praktike tio estas preskaŭ ĉiam ebla, ĉu per maŝinoj, ĉu per sanigaj apudaj instaloj.

„LA NOVA EPOKO“ ESTOS SAVATA.

La letera ekstrakto, kiun ni publikigas ĉi sube, estas nova pruvo, ke nia alvoko ne estis senefika. Kredeble ni savos nian revuon, malgraŭ la terure kriza, mizerplena tempo nuna. Ni tamen ne povas jam nun findecidi pri la reapero de „La N. E.“. Necesas atendi, ĝis ni konos tute precize la rezultojn de la nun farata reklamado k varbado.

Kiel estas dirite en la propagandfolio, kiun ni aldonis al la n-o 368/69 de „S-ulo“, SAT havas *nenian financan* respondecon en tiu entrepreno, k ni findecidos nur kiam la vivo de nia literatura organo estos certigata ekster la helpo de la Asocio.

Tial ke ni jam ne povas findecidi, la unua n-o ne aperos en januaro, kiel projektite; sed tiu prokrasto neniel povas domaĝi al la K-doj, kiuj jam pagis la abonon: ni ja aranĝos la aferon tiel, ke la abono estos por 12 n-oj. Almenaŭ ni faros findecidon antaŭ la fino de februaro 1932. Dume ĉiu interesato faru ĉion eblan por ke nia decido estu pozitiva; ĉiu streĉu la fortojn k „La Nova Epoko“ pluvivos...

12–XII–31. *E. L.*

„... *la SAT-anoj de* **Laborista Esperanto-Klubo** *en Stokholmo decidis* **unuanime** *garantii la koston* **de la dua**[1] **numero de LA NOVA EPOKO** *por la jaro 1932, 16-paĝa, escepte la kostojn por kliŝoj, ĝis eldonkvanto de 1000 ekzempleroj, laŭ formo, kiun la Direkcio fiksos por la revuo dum ĝia nova periodo. La sumo estas pagota tuj post apero de tiu numero k sciigo al mi pri la kosto. La pago okazos en kontanta mono per ĉeko de germanaj markoj...*“

„Kamaradece via
Ernest Eriksson, *peranto.*“

[1] La unua n-o estas jam garantiita de la presejo Vetig. — Sciiginde estas, ke nia iniciato jam havis kiel atentindan rezulton fiaskigi la aperon de „Aŭroro“, kies eldono estis projektita en Budapest k pri kiu reklamado jam estis farita. — *E. L.*

---

malsama organizado de la tuta ekonomio. Mi volis nur akcenti tion, kio estos mia konkludo: Socialisma mastrumado celos agrabligi la laboron, sanigi ĝin, igi ĝin pli utila k morala, ĉar el ĝi profitos la kolektivo. Tiam la homoj laboros plezure k bonvoleme.

Kamij Ru (835).

K-dino Westrope skribas pri la sama temo: Ŝajnas al mi, ke la diskutintoj pri ĉi tiu temo, ne scias, ke iu nova etapo de l'industria disvolviĝo estis atingata, t.e. la anstataŭigo de la aŭtomata sistemo per la „transiga sistemo“, kiu, kiam oni plene uzos ĝin, ebligos, ke unu homo estru la tutaĵon el la procezoj en fabriko pere de elektraj flu-reguligoj. Mi legis la verkaĵon de prof. Rubenstein, preparitan por la Internacia Scienca Kongreso, kiu lastatempe okazis en Londono: La elektrigo kiel bazo de teknika rekonstruado en Sovetio, kiu traktas detale ĉi tiun novan evoluon, do mi kredas, ke citado el ĝi interesos:

„Precize kiel okazis ĉe la elpensado pri la vapor-maŝino ĉe la fino de l' 18-a j.c., aŭ pri la disvolviĝo de elektra tekniko meze de l'19-a j.c., elpensoj, pliboniĝoj k novaj rimedoj okazas grandskale en diversaj lokoj samtempe kun la progreso ĉe la ĉefa vojo.

Nuntempe ĉi tio okazas laŭ multe pli granda skalo. Unu el la konsekvencoj de ĉi tiu disvolviĝo estas ĉi tiu tendenco: la potenc-maŝino, la transiga meĥanismo k la labor-aparato, sub la influo de vapor-tekniko, iĝis pli k pli specialigitaj k disaj unu de la aliaj. Per la nova elektra bazo ili, unuflanke, iĝas eĉ pli disaj, kelkfoje po centoj k proksim-estonte estos po miloj da kilometroj. Tamen, aliflanke, oni komencas venki ĉi tiun disecon k kunigi ĉiujn en unu organan tuton.

Ĉiuj ĉi tiuj ŝanĝoj, kiam plene disvolvotaj sur socialisma bazo, entenos por la laboristo jenajn bazajn konsekvencojn: ili sekvigos egan kreskon de l'produktadpotenco kun la maksimuma ŝparo de laboro, potenco k materialo.

Ĉi tiu disvolviĝo malfermas vojon al ĉiam kreskanta aŭtomatiĝado ĉe ĉiuj fakoj de produktado. Ĉi tiu aŭtomatiĝado sur la bazo de elektro ebligos la anstataŭigon de homa laboro, ne nur rilate penan fizikan laboron (tiel kompletigante la meĥanikigon laŭ la antaŭaj formoj), sed ankaŭ rilate tiajn monotonajn, korp-difektajn, duon-kvalifikajn funkciojn de l'funkcianto, kiuj estas tiom karakterizaj pri la duon-aŭtomata amasa produktado, la Ford-tipo de transig-produktado.“

Kiel ekzemplon de rimedo, kiu jam funkcias en plano, kiu necesigas malproksiman direktadon, li priskribas la „Selsin“-rimedon, „kiu grandskale aplikiĝis lastatempe por granda vario de procezoj.“

„La unuaj aparatoj el ĉi tiu tipo estis instalataj por direkti la kluzojn de l'kanalo de Panamo. En la direktĉambro, lokita kelkajn kilometrojn malproksime de l'kluzoj, oni havas etan reprodukton de ĉiuj el la movoj de la haltig-pordoj, pere de l'Selsin-aparato. La kontrolisto povas vidi tuj, ĉe difinita momento, la pozicion de ĉiuj el la multnombraj partoj de l' kluzo, la nivelon de l'akvo ktp., ĉar la Selsin-aparato montras ĉiujn el la dinamikoj de la procezo. Ekzemple, kiam la kluzo-pordoj estas malfermataj, ekokazas samtempa malfermo de la eta aluminia kopiaĵo de la pordoj en la kontrol-ĉambro. Estas ankaŭ miniaturaj ĉenoj, kiuj reproduktas ĉiujn el la movoj de la ĉenoj, kiuj protektas la kluzojn kontraŭ difekto de pasantaj ŝipoj. Aluminia cilindro montras la nivelon de l'akvo kun precizo ĝis dekono da colo. Laŭ ĉi tiu eta respeguliĝo de la dinamikoj de l'kluzaj movoj, ricevitaj trans distanco de kelkaj kilometroj, la kontrolisto, premante butonon, ekfunkciigas malproksime la necesan meĥanismon pere de leviloj. Lastatempe, la Selsin-meĥanismo estis grandskale uzata ĉe aŭtomataj hidraŭlikaj stacioj (por reguligi la akvo-fluon, por direkti la premadon sur la tubojn k.c.), por levi pontojn en malproksimo, por direkti liftojn, por teatra lumado, por indikiloj de l'ebenigiloj por likvaĵoj, gas-premado ktp. Fakte, ĉi tiujn aparatojn oni konstante aplikas al novaj, kelkfoje tute neatenditaj taskoj. En la proksima estonto, la Selsin-meĥanismo estos sendube aplikata al kompleta aŭtomata kontrolo de subteraj elektraj fervojoj ktp.“

Ŝajnas esti, efektive, neniu limigo al la ebloj malmultigi la horojn de laboro k perlaboran tedon, se ekzistas socialista kontrolo en la industrio, sed, kiel diras profesoro Rubenstein pri alia afero:

„... la kapitalismo ne povas uzi ĉi tiujn eblojn k estas ĝis iu grado tima pri tia disvolviĝo. Pro la efikoj de la antagonismoj de l'moderna kapitalismo, ĉi tiu teknika evoluado funkcias tre malritme k kaprice, kreante tiel multajn novajn antagonismojn. La sukcesoj konsistas pli malpli el individuaj rekordoj, dum ekzistas granda nombro da malnovmodaj potenc-stacioj kun malaktualaj aparatoj, kiuj estas artifike konservataj k subtenataj de kapitalistaj monopoloj.“

DU SOLVOJ AL LA GERMANA KRIZO.

La germana krizo pligrandiĝas. Bruning, dum septembro, k Stegervald, antaŭ nelonge, publike antaŭdiris 7 milionojn da senlaboruloj por la proksima vintro en Germanio. La kongreso de la sindikatoj, kiu okazis dum septembro en Frankfurt, estis superregata de la penso, ke, eĉ post la tutmonda krizo, la produktokapablo de la germana industrio ne povos plene esti utiligata.

Nu, Germanio estas apuda al kamparanaj nacioj. La plejmulto el ili ne povas vendi siajn grenprovizojn k suferas ankaŭ krizon de troproduktado. Aliflanke, ili malhavas maŝinojn k kulturas laŭ kondiĉoj, kiuj malhelpas ilin en la tutmonda komerco; por malakrigi la krizon en tiuj landoj, tute kontrastante produktantaj, sufiĉus interŝanĝi la maŝinojn de la germana industrio kontraŭ la tritiko de la najbaraj landoj. Laŭ la landoj, al kiuj oni sin turnas, oni estas kondukata al du malsamaj solvoj.

La unua, la burĝa solvo, estas interligo de l'germana industrio kun la terkulturo de la Danubaj landoj. La „Anschluss", la ekonomia unuigo de Germanio k Austrio, estis unua paŝo sur tiu vojo. Sed, tiu solvo estis malhelpita de du ĉefaj baroj: unue, la franca imperiismo ne povus akcepti, sen kontraŭago, la starigon de homogena unuaĵo en meza Eŭropo, k ĝi tre bone vidigis tion. Profitante el la privilegia pozicio, kiun ĝia financa situacio donas al ĝi, la franca kapitalismo kontraŭbatalis vigle tiun planon, forĵetigis ĝin, je la jura vidpunkto, per la Haga tribunalo k trafis ĝian forlason fare de la germana k aŭstria registaroj. Due, la industriigo de la Danuba terkulturo postulas en tiuj landoj profundan aliecigon de la kamparana tekniko, konsekvence tutan aliigon de la posedaĵformo, unuvorte veran revolucion.

Sed estas dua solvo, la laborista solvo. Alia lando, apud Germanio, produktas ankaŭ multe da greno; tio estas Sovetio. En tiu lando, grandega klopodado okazas por industriigo de la terkulturo, kiun nur malhelpas la nesufiĉo de la soveta industrio. La situacio estas, do, favora al grandproporcia uzado de la industriaj germanaj produktoj. Sed, grava komercrilato inter la du landoj ne estas ebla kun kapitalista Germanio. Sen paroli pri la principaj kontraŭstaroj, la soveta tritiko ne multe interesas la germanajn industriulojn; ĝi ne estas por ili ŝanĝomono, k tio, kion ili precipe bezonas, estas kreditoj; tial ili rifuzis sovetajn mendojn, kiuj kondiĉis tro longajn templimojn de pago. La soveta tritiko nur valoras por germana produktado, celante plialtigon de la laboristaj vivkondiĉoj, por produktado, direktata de la laboristoj k por ili.

Se venkus proleta revolucio en Germanio, estas tuja eblo por plirapidigo de l'kamparana kolektivigo en USSR, estas denova ekfunkciigo de la germanaj fabrikoj, estas resorbo de la germana krizo.

La burĝa provo ne sukcesis; estas la tasko de la germanaj laboristoj triumfigi sian solvon. *Jean Leunois.*

Por ŝtopi la breĉon

7. listo

	Lefebvre, Viroflay	fr. fr. 25.–
459	K-dino Jourdan, St. Etienne	fr. fr. 5.–
	Orluc, Lyon	fr. fr. 4 25
	Roux Camille, Charbonnières „kontraŭ la detruuloj"	fr. fr. 20.–
24	Kaŝon, Faubonne	fr. fr. 5.–
	Kaiser, Clamart	fr. fr. 7.50
	Poly P., Gray	fr. fr. 15.–

Mizervintro ankaŭ por la sveda ministaro.

Alvenis mizervintro en norda Svedio. La metalminado en Kiruna k Gällivare estas malgrandigita ĝis minimumo. Tio signifas mizeron ne nur por la ministaro, sed ankaŭ por la tuta alia loĝantaro. Ĝenerale la tuta vivo en norda Svedio ja dependas de la mineja funkciado.

La nordsvedaj kampuloj tie havas sian vendadregionon por lakto, viando ks. La urbo Lulea same dependas de la minejoj kiel Kiruna k Malmberget. Se nenia metalminaĵo tie estas enŝipigata, tiam ankaŭ tie la tuta komerco k cetera vivo estas paralizata.

La vintra mallumo ĉiam estas peza k malgajigas la humoron, sed neniam la vintra mallumo sentiĝis tiel peza kiel nunjare, la malvarmo neniam tiel akra, kvankam la temperaturo ankoraŭ ne estas tro malvarma — la dezerto neniam tiel vasta k malgaja kiel ĝuste nun. La lupoj jam enpenetris loĝatajn regionojn, io kio malofte okazas, k ne okazis en la lastaj jardekoj, ke ili tiel proksimiĝis al la marbordo kiel nunjare. Ŝajnas, ke ne nur estas mizerjaro por la homoj, sed ankaŭ por la bestoj en la vastegaj arbaroj.

Jam en novembro pasintjara la Akcia Minsocieto ekfaris la unuan malpliigon de la labortempo, per kiu ĝi estis limigata ĝis kvin tagoj. Post kelka tempo la laborsemajno mallongiĝis ĝis kvar tagoj. Je novjaro venos novaj malpliigoj per maldungo de laboristoj en Kiruna k Malmberget. Po 200 ministoj tiam estos senlaborigataj. En la fereminejo de Grängesberg oni post nelonge enkondukos la tritagan laborsemajnon k maldungos 150 ministojn.

Senlaboreco ĉiam sentiĝas prema kie ajn, sed multe pli prema ĝi sentiĝas ĉi tie en Laponio. Sub kutimaj cirkonstancoj oni ne tiel sentas la izolecon, sed ĉe aperanta senlaboreco oni tuj rimarkas ĝin. Tiam gigante vastiĝas la arbaregoj k la marĉoj estiĝas oceanoj.

Per malpliigo de minfunkciado k pli kreskanta senlaboreco sekvas, ke la impostoj pligrandiĝas. En Kiruna la impostoj duobliĝos venontjare, en Gällivare oni ankaŭ atendas gravan plialtigon de la depagoj k en la ceteraj komunumoj estiĝos la samo. Kion tio signifas, komprenebliĝas senpere. Pro la mallongigita labortempo, la ankoraŭ laborantaj ministoj ja nur havas la duonan salajron.

W. Krey (5486), Nynäshamn.

Novaj friponaĵoj en Litovujo.

Balotoj nuligitaj. Mortpafo k arestoj. Kulturreakcio agaĉas. La „Tria Fronto" k „La Tondro" eksterleĝaj.

En tuta Litovujo dum monato decembro okazis elektoj al asekurkasoj. Jam antaŭe la faŝista registaro per kelkaj ordonoj tre kripligis tiujn asekurkasojn: la laboristoj devas pli multe pagi ol ĝis tiam; en vilaĝoj kasoj ĝis nun ne funkcias, k la medicina stato ĉe la kamparanoj estas terura. En la lando ne ekzistas (kvankam la registaro tre penadis por krei ĝin) laborista faŝista movado. Do, ĝis nun la asekurkasoj en la ĉefurbo Kaŭnas k provinco estis en la manoj de socialdemokratoj. Sed dum la lasta tempo la litova laboristaro k kamparanaro radikaliĝas: kaj, sekve, en la ĉefurbo Kaŭnas, Panevezis k.a. lokoj plimulton ricevis komunistoj (en Kaŭnas anstataŭ 5 deputitoj — nun 11; en Panevezis anstataŭ 0 — nun 10). Konsekvence, la registaro nuligis la balotojn, k deklaris novajn, en kiuj certe la laboristoj tute ne partoprenos pro la fama teroro.

Milita juĝo kondamnis al mortpafo K-don Kasparaitis pro lia laboro en la litova kompartio. Civila tribunalo ne aprobis la verdikton, sed la milita juĝistaro denove lin kondamnis je sama puno. K-do Kasparaitis rifuzis doni peton al la „prezidanto"-diktatoro. Oni mortpafis lin.

La polico arestis k malliberigis K-dojn Domeika k Georgo Ŝmelas, ano de germana kompartio, kiuj el Germanujo, tra Litovujo, volis iri en Sovetion. K-do Domeika, litovo, elmigrinto, estinta soldato, certe estos punata per longjara malliberigo.

Esperantista K-do Juozas Petrulis k.a. rifuzintaj servi en la armeo, jam 5 jarojn restas en malliberejoj, k oni ne scias, kiam ili estos liberigitaj, ĉar la nuna registaro sin apogas sur nudaj bajonetoj.

Sed la plej malhonestaj agaĉoj akazis sur kultura kampo. Mi jam skribis en „S-ulo" n-o 360 pri litova proleta literaturo k literatura ĵurnalo „La Tria Fronto". La unua numero de tiu revuo

eliris en januaro 1930. Novaj vortoj, nova formo tre impresis ĉiujn. Kunlaboris ĉe tiu gazeto la plej kapablaj fortoj de proletverkistoj. Maldekstra Litovujo kun ĉiuj fortoj apogis la revuon. „La Tria Fronto“ senmaskigis la kruelan patriotismon, senvualigis k pikis la kulturreakcion en ĉiuj ĝiaj formoj, organizis la batalon por socialismo en Litovujo. Unuvorte — ĝi estis bombo kontraŭ la kulturreakcio. Sed la literatur-arta flanko de l'gazeto ankaŭ estis tre valora. La reakcio atendis, ke la gazeto pro financaj malhelpoj mem mortu. Sed . . . ĝi vivis, kun ĉiu n-o plugis novajn sulkojn. Eliris 5 numeroj. Stranga mistiko: pol-litova patrioto, profesoro Herbaĉiauskis, minacis la gazeton per revolvero. Flavaj ĵurnaloj kriis pri komunismo. Nun „La Tria Fronto“ estas malleĝigita. La cenzuro ne permesis presadi la sesan n-on. Oni devas diri, ke ankaŭ en Latvio antaŭnelonge estis fermita literaturĵurnalo „Maldekstra Fronto“. Kruda reakcio regas en tuta Baltio. Baltiaj K-doj, ni devas premi la manojn en unueca batalo!

Ankaŭ estas fermita la litova kulturscienca ĵurnalo „La Tondro“, k la sporta gejunulara asocio „Espero“.

Krom tio la polico punis K-dojn V. Drazdaŭskas, P. Morkunas (anoj de „Tria Fronto“), M. Medsys (redaktoro de „La Tondro“), Mozelis, Lagunaviĉius, Geĉys, Moskeviĉius k Plachinas (anoj de „Espero“) per 3000-lida monpuno k trimonata malliberigo.

Malnova litova proverbo diras: Nur batalo naskas batalantojn. *K. Vincas.*

Deviga laboro en Usono.

„Pro ĉi tiuj kialoj mi ordonas la starigon de laboraj tendaroj, kie malriĉaj senhejmuloj jam en Kalifornio estos koncentrigataj k al ili donata nutro k ŝirmejo interŝanĝe por laboro. Ili faros fervojetojn k ŝoseojn k rompos ŝtonojn por uzi sur la ŝoseoj, sed por tiu laboro salajro ne estos pagata.“

La cito estas el proklamo de la Kalifornia ŝtatestro, Jak. Rolf (Rolph), farita dum la lastaj tagoj de novembro, post kunveno kunvokita pro peto de la komerca ĉambro en Los Angeles. Ĝia prezidanto. J. A. H. Ker, eĉ proponis, ke oni uzu la milicon kontraŭ la senlaboruloj. Laŭdire 1200 senlaboruloj ĉiutage transiras la limojn el la ŝtatoj Nevada, Nova Meksikio k Arizona. Sesdek el cento estas junuloj havante la aĝon de 18 ĝis 22 jaroj.

Kompreneble, ĉi tiuj sciigoj enhavas nenion eksterordinare novan. Deviga laboro ĉiam ekzistis en Usono. Sed ne estas sen signifo, ke la iniciatintoj ĉifoje devenas el „La Urbo de Anĝeloj“. Los Angeles devigas senlaborulojn labori sen salajro. Ili ricevas kompense malbonigitan nutron, kiu ofte estas nur forĵetaĵo kolektita el restoracioj k hoteloj, por kies klientoj ĝi ne taŭgas. La dormejoj estas malhigienaj same kiel la nutro. Krom la jam menciitaj malsanigiloj k multe da senutila deviga laboro la bonaj, praktikaj kristanoj, inter kiuj kompreneble troviĝas la urbestro, donacas malavarajn kvantojn da dormigilo nomata religio. Personoj, kiuj komprenas tiajn aferojn, insistas, ke plena harmonio regas inter putra nutro, malsaniga dormejo k religio. Sankta trio ili estas simile al „La Patro, La Filo k la Sankta Spirito.“

Kaj ni ne forgesu, ke la „bonfaraj“ organizoj zorge verkas plenajn „biografiojn“ pri siaj „gastoj.“ Unu senlaborulo estis kondamnata al 60 tagoj da malliberigo, kiam oni eltrovis, ke lia „biografio“ enhavis kelkajn eraroj n. Oni punis ne la biografojn, sed la biografiiton. Sur kiuj ĉapitroj k versoj el la „sankta biblio“ sin bazas la punovia raportanto ankoraŭ ne eltrovis.

16 285.

El la parolado de Otto Baŭer

dum la nunjara partitago de la aŭstria socialdemokrata partio (novembro 1931).

„Ĉu ni ne vidas antaŭ ni faktojn de grandega signifo, kiuj profetas al la kapitalismo ĝian alproksimiĝantan finon? Unu el tiuj faktoj estas la *rusa revolucio, estas la ekzistado de la sovetia respubliko.* Ho, ni ĉiuj scias, ke tiu rusa revolucio estas pagita per du jaroj da civitana milito, dum kiuj fluis riveregoj da sango, ke ĝi estas pagita per jaroj da terura malsato, dum kiuj milionoj da homoj ne metafore, sed fakte *malsatmortis,* ke ĝi estas pagita per la rezigno pri la persona k spirita libero. Tamen ni estus blindaj, se ni ne vidus, ke estas *unu el la plej gravaj faktoj de la mondo,* se en la plej granda ŝtato, loĝata de homoj kun blanka haŭtkoloro, la produktiloj ne plu estas posedataj de kapitalistoj, sed de la ŝtato k ne plu estas lasataj al la anarkia regado de kapitalisma konkurenco, sed ŝtata planmastrumado organizas ilin; kiam tie ekestas nova, giganta industrio, samtempe kiam la industrio en la tuta kapitalisma mondo malprosperas. Kaj konsideru, kio estas: la produktiloj en la manoj de l'ŝtato, k aldonu, *kio estos:* tiu ŝtato en la manoj de la laboranta popolo, al kiu respondecos la registaro en demokratiaj formoj, — *jen vi havas la socialismon.*

„Miaopinie estus treege danĝere, iluziigi la aŭstriajn laboristojn pri Rusio, ne prezenti al ili la mondon tia, kia ĝi estas, kun ĉio brila k ĉio heroa, kun ĉiuj gravaj oferoj donitaj, kun ĉiuj neperfektaĵoj kunligitaj, kun ĉio farota, por ke vera socialismo tie ekestu. Sed ĉar ni ne volas iluziigi la laboristajn amasojn, ni tamen konstatu la fakton (kiu firmigas la socialisman konvinkon), ke malgraŭ ĉio estas mondhistoria afero kun plej kolosa grando, ke tio, kio tie okazas, *ĉiutage anoncas al la kapitalisma mondo ĝian baldaŭan finon.*

Ni ne havas iluziojn pri tio, ke la lastaj decidoj pri la socia stato de Eŭropo ne okazos en Aŭstrio; tio decidiĝos en pli grandaj landoj. Sed tio ne signifas, ke ni nenion povus kontribui al la tasko de l'granda mondrenverso. Se ni estas sufiĉe fortaj por persisti kontraŭ la mizero de l'nuntempo k por persistigi niajn organizojn, nian memfidon k nian proletan fieron, la kredon: vidu, la kapitalisma mondo ne nur ĉi tie, sed ĉie ŝanceliĝas, la horo de grandaj decidoj venas per la de tago al tago pliakriĝanta krizo mem, se ni ne solaj ĉi tie en nia lando povas efektivigi la decidon, ni tamen volas esti batalpretaj, por ke, se el la okazaĵoj de la granda mondo ĉirkaŭ ni montriĝos iu eblaĵo, *ni eluzos ĝin ankaŭ en nia malgranda lando por la afero de l'socialismo.*“

(La parolado de Otto Baŭer estis akceptata per longdaŭra aplaŭdo, leviĝo de la delegitoj k ekkanto de la kanto „Kun ni la popolo, kun ni la venko“.) *Trad. F. S.*

POR NIA INSTRUIĜO.

En la landoj, kie la laboristaro estas plej bone organizita sindikate, tamen apenaŭ la duono de l'salajruloj estas organizita. Nur Svedio faras escepton: cetere, ĝi estas lando kun relative malforta industriproletaro. Jen kelkaj karakterizaj nombroj pri la ĉefaj landoj:

	el . . da salajruloj	en sindikatoj	%
Britio	17 000 000	5 600 000	= 30,4
Ĉeĥoslovakio	4 200 000	1 708 000	= 44
Francio	10 000 000	1 100 000	= 11
Germanio	22 000 000	8 200 000	= 39
Hispanio	3 000 000	700 000	= 24
Holando	3 000 000	535 000	= 18
Svedio	900 000	600 000	= 66,6
Usono	26 000 000	3 500 000	= 13,5

Resumo de senpartia enketo tra Sovetio.

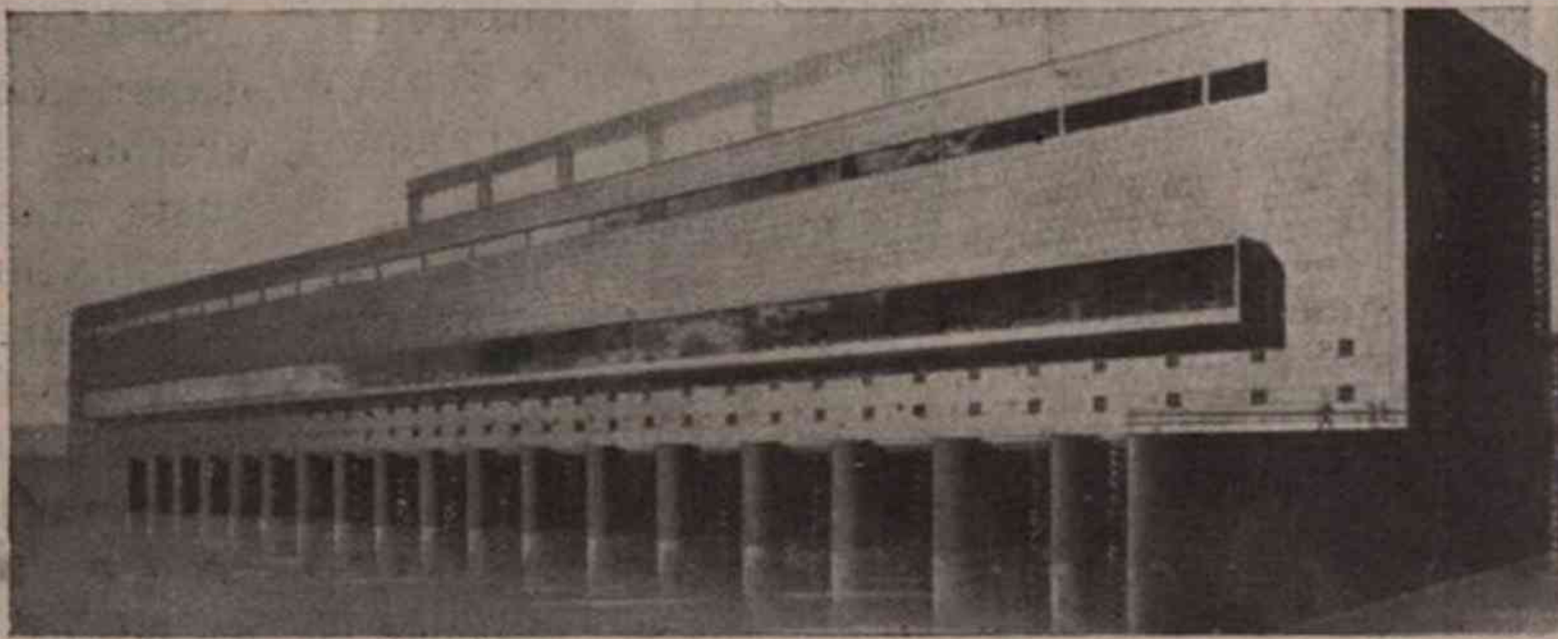
Nuntempe oni multe pridiskutas Sovetion k ĝiajn „planojn“, ne nur en la laboristaj rondoj, sed eĉ k precipe en la burĝaj. Ĉe ĉi lastaj oni trovas multajn obstinajn kontraŭulojn, ne malpli da indiferentaj personoj k ankaŭ nombron da simpatiantoj. Pri la favoraj raportoj de ĉi lastaj mi deziras konigi al la legantoj de „S-ulo“, por ke ili formu al si konkretan ideon per iom subjektivaj k objektivaj informoj.

Ĵus aperis franclingve speciala eldono de l'*ilustrita* revuo *VU* (viditaĵo) sub titolo: *En la lando de l'Sovetoj* kun la opinioj de diversaj vojaĝintoj, kiuj iris Sovetion nur por enketi. Certe ne ĉiuj povos facile akiri la sufiĉe multekostan kajeron (proksimume la prezo de l'jara SAT-kotizo); tial mi raportas ĉi tie resume pri ĝi. Mi tute ne faras komentojn; la legantoj mem juĝu:

S-ro *Vogel* diras pri la landlimo: „... k kiam ni alvenis la rusan landlimon, mi povis konstati, ke estas la sola k reala landlimo, kiu dividas 320 de 160 milionoj da homoj, t.e. Eŭropon de Sovetio. ..“

S-ro *Mittag* (cara princo k eksoficiro, nuntempe profesoro ĉe la Londona universitato), komparante la revolucion de Petro la Granda kun tiu de Lenin, diras: „... la diktatoraj agoj de la bolŝevikoj ĉiam estis la esprimo de la interesoj k sentoj de vastaj lab. amasoj, de kiuj ili ĉiam ricevis la apogon, dum la diktatoraj agoj de Petro la Granda estis nur la esprimo de la interesoj k volo de malgranda malplimulto, kies ĉefa celo estis trovi taŭgan rimedon por ekspluati la kamparanajn amasojn... La Kvinjara Plano, tiel kiel ĝi sin anoncis en 1928, ne estis sufiĉe radikala, ĉar, kvankam la strategiaj punktoj troviĝis en la manoj de la proleta ŝtato, la garantio tamen estus nula, se oni lasus liberan kuron al milionoj da kamparanoj-posedantoj (kulakoj), kiuj senĉese penadas kapitalistigi k prepari atakon kontraŭ la industriaj sidejoj de la komunistoj, tio signifas, ke se oni konstruus Sovetion laŭ Buĥarin k Trocki, ĝi ne ĉesus esti burĝa por iĝi socialista, same kiel Rusio dum la 18-a jarcento ne ĉesis esti feŭda por iĝi burĝa. La kom. revolucio tiam trankviliĝis nur kiam la amasoj sin turnis al kolektivismo. Sed sen la agrarreforma revolucio de 1929/30, kiu celis likvidi la kulakojn por anstataŭigi ilin per la kolĥozoj-sovĥozoj, Sovetio restus kiel giganto el socialista ŝtalo sur argilaj kruroj de etburĝoj. Sed feliĉe la bolŝevika registaro komprenis, ke la sorto de l'socialismo dependas de la kamparana transformado, t. e. de la individua al la kolektiva produktado.“

Grafino *Karoli* alveninte ĉe la Ruĝa placo konstatas, ke „ĉiutage pilgrimas tien homoj el ĉiuj anguloj de Sovetio, kiuj amase venas viziti la maŭzoleon de Lenin por esprimi sian dankon pro lia emancipa peno rilate al la laboristaro...“ Pri la ĝenerala vivo en Sovetio ŝi diras: „... la fremdaj teknikistoj ĉi tie ankaŭ estas pli bone pagataj ol alilande k la laborista klaso ankaŭ estas morale multe pli privilegiita, ĉar ĝi ĝuas la ĝeneralan respekton k estimon de ĉiuj. Ĉi tie la nova aristokrataro estas la laboristoj mem, ĉar ili havas jenan devizon: ‚La lastaj estos la unuaj‘ k lasas la ĉielajn privilegiojn por la pastroj k la nobeloj... — Nova revolucio neeblas, ĉar ne plu temas pri detruo, kiel dum la cara reĝimo, sed pri konstruado...“

Ĉambro, en kiu estas instalataj la turbinoj de Dnjeprostroj.

Anglino s-ino *Astor* diris al Stalin, ke la sovetiaj infanoj estas tro puraj k ke ili devus esti malpuraj dum la ludado; „sed la novaj rusoj scias tre bone, kion ili volas; ili vartas siajn infanojn por la estonto, por giganta laboro, t. e. por la kreo de mondo nova... Rigardante la korpojn de tiuj infanoj animatajn de forto k spirantajn ĝojon al la vivo, oni ne plu rajtas dubi pri la estonto de tiu popolo. Laŭ la simplo k ĝojo de tiuj infanaj ĝardenoj, oni povas imagi al si, kio estos Sovetio post kelkaj jaroj. Tiu popolo havas ĉion por si k sendube ĝi povos sin defendi kontraŭ ĉiuj obstakloj estonte, ĉar ĝiaj infanoj konservas ĉiujn virtojn k ecojn necesajn al pioniroj por venki... Koncerne la instruon ĉe la maturaj homoj, oni tra tuta Sovetio ricevas la impreson pri vasta lernejo plena je infanoj, kiuj avidas instruadon k soifas sciencon.... — Kaj pri la infanoj mem, ni ne forgesu, ke tiu kom. junularo, tiom aktiva k arda, prezentas nevenkeblan armeon disciplinatan de ili mem. Ĝi konsistas el 4,5 milionoj (de 7 ĝis 16 j.), 3,5 milionoj (komsomol-anoj de 16—22 j.) k 6 milionoj da „Oktobraj infanoj“ (de 3—7 j.), sume 14 milionoj da instruataj junuloj, sur kiuj sin bazas la espero de la socialista Rusio... Koncerne la ripozhejmojn, estas interese k ĝojige, kiam oni vidas tiujn gekamparanojn promenantaj en la parkoj k ĝardenoj tiel nature, kvazaŭ tiuj bienoj ĉiam estus apartenintaj al ili. Iam nur la aristokratoj povis ĝui tiun plezuron por reakiri ĉarmon k belon ĉe la plaĝoj de la Nigra maro post la brilaj festoj en la grandaj urboj; sed nun la afero ŝanĝiĝis. Efektive, la natura aspekto estas la sama — la maro, la plaĝo, la arbaro ktp. — kiel antaŭe, sed la distroj ne estas la samaj: Anstataŭ luksaj kazinoj, modestaj laboristaj kluboj; anstataŭ krimaj monludoj, trankvilaj ŝakludoj; anstataŭ la saksofona orkestro el negroj, la harmoniplenaj serenadaj muzikinstrumentoj, per kiuj ili akompanas la melodiajn kantojn pri la triumfo de l'ruĝaj armeoj kontraŭ la tiranoj; anstataŭ junaj viroj kun virina estetiko, junaj kamparanoj kun la ĉemizmanikoj refalditaj, babilante senceremonie kun samfreŝaj labor. amikinoj kvazaŭ en granda familio. Kia diferenco! ...“

S-ro *F. Saupault, pri elektraj konstruoj:* „... efektive, Dnjeprostroj ne estas nur la plej granda akvobaro de Eŭropo, sed eĉ la plej potenca elektra fonto de l'mondo... Tiu fama Dnjeprostroj estas por Sovetio nur la unua etapo en la elektrobranĉo. La ĝenerala „plano“ projektas ankaŭ la konstruadon de *dua* k poste de *tria* Dnjeprostroj. La *unua*, kiu estas tiu, kiun oni jam povas pristudi k kiu devos ekfunkcii la 1-an de majo 1932, liverante la kolosan forton de du miliardoj kvincent milionoj da hor-kilovatoj, havas tri taskojn: Unue la akvobaro devas igi la riveron Dnjepr tute navigebla de Smolensk ĝis la Nigra maro. Due, ĝi devas liveri elektran energion al ĉiuj regionoj en sia ĉirkaŭo por aktivigi iliajn industriojn, k trie ĝi devas akvumi la vastajn soifantajn kampojn. La registaro neniam rifuzas krediton, se temas pri elektraj instaloj, ĉar, laŭ devizo de Lenin, „elektrigo + soveto = socialismo“ ... — Unuvorte, sufiĉas resti nur kelkajn horojn inter la rusoj por konstati, ke la sola afero, kiu okupas ilin, estas scii, ĉu oni transpasos la „planon“ ...“

Ignatiev (cara generalo), vizitinte siajn antaŭajn bienojn, konkludas: „... oni devas rekoni, ke la plej trafa rezulto de la realoj efektivigitaj de la sovetia registaro estas la transformado de la rusa popolo...“

(Finota.) *Kompiltrad. Soares.*

KONTRAŬ LA MILITISMO.

Laboristoj, Kamaradoj.

La armado daŭradas en la tuta mondo. La milito minacas nin konstante; ĝi eĉ jam havis komencon en Manĉurio. Estas al ni vere promesita konferenco por la malarmado, sed la memorandoj jam prezentitaj tiucele de la diversaj ŝtatoj permesas nenian iluzion: neniu ŝtato volos malarmi. Al la timo pri internaj ribeloj, kiu instigas la registarojn gardi subpreman forton, aldoniĝas la konkuradoj de koloniaj k imperiistaj interesoj, la fakto ankaŭ, ke la armad-industrio estas unu el la plej gravaj por la kapitalismo k ĝia forigo esprimiĝus per pligraviĝo de la krizo ... tiel ke la armad-vetkurado k kun ĝi la preparado al la milito daŭros kiel estinte. Tio estos komedio malaklamenda ekde la leviĝo de l'kurteno.

Kontraŭmilitisma movado reliefiĝas en la tuta mondo k ni tre volus nenian forton, nenian kunhelpon malatente malŝati, kiun ĝi kolektas; sed kiel prisilenti la veron pri tiuj, kiuj kontentiĝas pri pacismo de vortoj, kiun nenia ago estus konfirmanta k kiu al ni donus la renoviĝon de l'mizera spektaklo el 1914 ĉe nova konfliktego? Multe pli konsekvenca movado estas tiu de l'prokonsciencaj servorifuzantoj, kiuj de nun rifuzas esti soldatoj, sed ni ne povus akcepti ilian proponon postuli de la ŝtato la starigon de deviga civilservo, kiu anstataŭu la militservon. Homojn enregimentigitajn por „servi", eĉ se la militestraro ne faras batalantojn el ili, ĝi povos utiligi en multnombraj helpservoj k fari el ili malgraŭ tio partoprenantojn en la funkciado de la monstra mortigmaŝino. Ni povus aliparte sub nenia formo konsenti, ke la individuo fariĝu la objekto de l'ŝtato, nekonsiderante, ke kun la furiozanta senlaboreco la senpaga laboro neniel estas konsilinda.

Kion do fari? Ĉar la registaroj ne volas malarmi, restas nur al la civitanoj ne lasi sin soldatigi k prepari al la milito. Kion dekoj da milionoj da pacistoj opinias ne povi fari, vivi en paco, kial tion ili atendus de kelkaj dekoj da regantoj? Ĉi lastaj realigos la pacon nur se la popoloj al ili ĝin trudas. Iuj konsilas al ni iri en la kazernon por tie fari la kontraŭ-militisman propagandon, sed fakte la homoj kutimiĝas al la absoluta submetiĝo k ne al la ribelo. Kiam oni estas kaptita de tiel terurega dentradaro, ne estas facile sin liberigi el ĝi. Amaso en la strato povas pli bone instigi soldatojn ekribeli ol kelkaj propagandistoj ĉe la kazerno, dekomence priobservataj de la militĉefoj. Individuajn servrifuzojn, unue, por alproksimiĝi al la striko de soldatoj, poste, — tion ni proponas.

Oni kontraŭdiros al ni: Kiel vi imagas fari la revolucion, kiu estas neevitebla rigarde al ekonomia krizo sen alia elirejo? Ĉiuj pasintaj revolucioj estis eblaj nur kiam almenaŭ parto de la armita forto transiris al la flanko de la popolo; ĝi je tio ne estis decidigita de kelkaj propagandistoj, sed de tutaĵo da faktoroj k okazaĵoj. La socia revolucio, pli ol per militaj rimedoj k kapabloj, triumfos per rimedoj k kapabloj ekonomiaj. Se la malarmado al la kontraŭrevoluciuloj k la armado al la ribelantoj ne devus sufiĉi, sed necesus serĉi helpon ĉe konstanta armeo, „monarkia subprem-instrumento", laŭ Lenin, la Revolucio estus tre kompromitita. Mara (Marat) komprenis tion, skribante: „Estis sendube la plej feliĉa el la okazintaĵoj tiu, kiu enmanigis al la civitanoj la armilojn por reakiri sian liberon; sed ni ne trompiĝu en tio, la plej granda malfeliĉo estus, se ili ne povus ilin formeti." La problemo pri l'armeo estas precipe esenca por tiuj, kiuj pensas instali novan ŝtatdespotismon, ne por tiuj, kiuj celas reĝimon havanta por sia protekto popularon rezultantan el vasta kompreno k kontentigo de l'bezonoj k aspiroj de l'amasoj.

Laboristoj, Kamaradoj,

evidente la armadoj povas reprezenti nur monstran malŝparadon, multajn miliardojn elspezitajn senutile, aŭ ilia utila apliko povus signifi por ni nur abomenegan buĉadon. La homa digno devigas nin ne plu esti la ludiloj de l'profesiaj buĉistoj aŭ de fiaj individuoj amasigantaj riĉaĵojn en la sango k la ruino. Kia pli granda kondamno al la regantoj de l'nuno ol ilia konfesita senpovo certigi al ni la pacon! Estas urĝe, ke ni leviĝu kontraŭ ili k finu ilian kriman agadon.

For ĉiujn militismojn! Vivu la paco per la bonstato k la libero de ĉiu k de ĉiuj!

Laŭ la „Anarkista Vekiĝo" (Réveil Anarchiste) de Ĝenevo.

POR NIA MEDITO.

Oni rajtas dubi . . .

La elektrono, origina stato de ĉiu materio k la lasta limo, kiun la homo povis atingi en siaj esploroj, obeas neniun el la leĝoj, kiujn scienculoj kutime konsideras kiel evidentajn. Tiel ili bone povas scii, kie situas la elektrono, sed tiam fariĝas neeble mezuri ĝian rapidon. Se male ili mezuras ĝian rapidon, tiam neeble estas scii, kiun situon okupas la elektrono en la spaco.

Tiaj konstatoj kontraŭas la homan logikon k estas konsiderataj de pluraj scienculoj kiel signantaj la limon, kiun ne povas transiri la scienca esplorado. Transe de tiu limo ekzistas, laŭ la opinio de tiuj scienculoj, fortoj eksteraj al la homa kono.

Sed ne ĉiuj tiel facile abdikas. Iuj diras: „La abstrakto antaŭiras la konkreton... Tiel la demando estas malĝuste starigita. Oni ne povas konstati la individuan staton de la elektrono... Individuigi la elektronon, tio estas antropomorfisme rilati al aferoj. La eroj ne estas distingeblaj unu de la aliaj. La mondo el senlime malgrandaj aĵoj ne plu similas la mondon el la senlime grandaj."

Scienculoj interdisputas k ĉe tia konstato la prudentaj simplaj homoj ... dubas.

Menciu nepre esperanton ĉe represigo de artikoloj esper.-devenaj!

La klasbatalo tra la mondo

Teroro en Ĉinio.

La Ligo de l' maldekstrulaj ĉiniaj verkistoj publikigis protest-manifeston kontraŭ la abomena teroro praktikata en Ĉinio de la reganta Kuomintan-partio. Ĉiuj revoluciuloj estas deklaritaj eksterleĝaj. La nombro da mortigitoj estas nekalkulebla. La manifesto mencias apartan kazon, la mortigon al kvin verkistoj apartenintaj al la Ligo de maldekstrulaj verkistoj. 24 junaj revoluciuloj, inter ili tiuj 5 verkistoj, estis la 7-an de februaro 1931 ekzekutataj en Ŝanĥajo post nepriskribeblaj torturoj. Kvin inter ili estis enterigitaj vivaj. Ankaŭ virino estis inter la kvin verkistoj, la juna poetino Feng Keng.

Gazetservo de l'Kontraŭmilitisma Komisiono.

La pendigiloj en Polio.

La distrikta tribunalo de Baranoviĉe mortkondamnis 7 blankrusojn pro spionado je la servo de Sovetio. La ŝtata prezidanto rifuzis amnestii ilin. Antaŭ la ekzekuto, kiu okazis la 27-an de novembro, oni permesis ankoraŭ al la parencoj viziton ĉe la mortontoj. Duope ili estis pendigataj de la reprezentanto de l'ŝtata ekzekutisto k lia helpanto. La ekzekuto al la sepo daŭris ne malpli ol 3 horojn.

En Luck 77 ukrainoj estis kondamnataj je malliberigo 2—10-jara pro membreco al la komunista partio de l'okcidenta Ukrainio.

Laŭ rap. en polia lab. gazeto.

Protestoj kontraŭ militdanĝero (Britio).

Delegitaro el anglaj laboristoj, reprezentantaj la Soveti-amikojn, Asocion de Senlaboruloj, Kooperativajn Gildojn k Metiunuiĝojn, vizitis la 17-an de novembro la japanan ambasadoron por protesti kontraŭ la okupado en Manĉurio. La reprezentanto de l'fervojista unuiĝo deklaris, ke la fervojistoj rifuzos porti armilojn ktp, por helpi militon kontraŭ Sovetio. S-ro Saite, japania konsilanto, respondis al ili, ke Japanio ne faras militon kontraŭ USSR, sed la armeo ĉeestas en Manĉurio por protekti la vivojn k posedojn de la tieaj japanoj. Li ankaŭ konstatis, ke Sovetio tute ne provokis Japanion k samtempe rimarkigis, ke la japana armeo intencas iri ĝis Cicikar.

Resume trad. laŭ „Ĉiutaga Laboristo“
M. Sampson.

Esperanto — konspira lingvo de revoluciuloj (Germanio).

Meze de novembro okazis en Duseldorf en iu laborista gastejo en la kvartalo Oberbilk kunveno de l'tiea senpartia esp. grupo. Ĉar la ĉeestantoj parolis nur esp-on, en la apudĉambro iu patrioto suspektis, ke revoluciaj elementoj konspiras por ellabori revolucian planon k rapide venigis policistojn. Ĉi tiuj ekalvenis aŭtomobile por okupi la gastejon. Neniu povis forlasi la ejon k ĉiu estis esplorata, ĉu li ne havas armilojn. Sed oni trovis nenion. La esp-istoj kore ridis, kiam ili aŭdis pri la kaŭzo. Kapskuante la policistoj forveturis, mirante pri la stranguloj, kiuj en Germanio parolas fremdan lingvon, kvankam ili estas germanoj. Mi kredas, ke se en la gastejo estis LEA-anoj, certe ili devus akompani la policistojn al la arestejo. Kurioza Germanio!

Ko-lo (8 270).

Estas malpermesate mencii ekleziajn friponaĵojn.

La Devahejm-komandito, suborganizo de l'(protestanta) enlanda misio germana, bankrotis pro trompaĵoj k falsoj de siaj pastraj estroj. La Liberpensula Asocio Germana volis eldoni pri tio flugfolion. Tio estis malpermesata. Pri tio raportas la prezidanto, Maks Zivers (Sievers) jene:

„La disdono de flugfolio eldonita de la Liberpensula Asocio Germana, kiu pritraktas la faktojn de la Devahejm-afero, estis malpermesata en diversaj regionoj germaniaj. Ĉe la pinto de tiaj malpermesaj rimedoj staras la prusa ministro por internaj aferoj *Severing*, kiu persone decidis pri la malpermeso k instigis la 21-an de novembro traserĉon en nia administrejo pro konfisko de l'flugfolio.“

16 900.

TRA LA NACIBATALO.

Laŭ la ĵurnalo „La Libera Belgio“ okazis en Luven (Louvain, Leeuwen) grava batalo inter flandraj k valonaj studentoj de l' katolika universitato. Deko da studentoj estas vunditaj, el ili du sufiĉe grave. La alarmita polico havis grandan penon por disigi la batalantojn. La batalo daŭris en la strato k la policistoj devis pafi en la aeron.

*

La episkopa administranto katolika en Tirnaŭ (Slovakio) malpermesis al la pastroj de sia distrikto (ĉe la limo al Hungario), ke ili legu mesojn je la gloro de l'sankta Stefano. Ĉar Stefano estas la nacia patrono de l'hungaroj. — Espereble la nacia batalo estos almenaŭ ne daŭrigata en la ĉielo.

DISKUTEJO:

Pri seksa interrilateco.

En iuj „S-ulo“-n-oj mi legis iom pri seksinterrilato k mi ankoraŭ konstatas inter la SAT-anaro (ili pardonu min) erarajn konceptojn rilate tiun temon. Aperis pri tiu punkto vera sensencaĵo sur la paĝoj de „S-ulo“, ĉu jes aŭ ne taŭgas, decas, laŭ morala, fizika vidpunktoj, ke geuloj de malsamaj rasoj seksinterrilatu, ekz. eŭropanoj kun ĉininoj, hindinoj k.a.; ĉu blankuloj devas nepre aŭ ne malsaniĝi pro sia seksunuiĝo kun negrino ktp.; ĉu la idaro el tiaj seksunuiĝoj estos nepre krimuloj, senmoraluloj kc. Ŝajnas al mi, ke la Ge-SAT-anoj scias malmulte pri tiaj gravaj problemoj. Ili devus informiĝi plej bone pri tiu ĉi demando, precipe ĉe loĝantoj en kosmopolitaj landoj, ekz. en Ameriko, kie ĉiutage kunvivas geuloj el diversaj rasoj, kun diversaj haŭtkoloroj, religioj, lingvoj, moroj ktp. Tiele, krom esti plej bone informitaj, ili povus samtempe kompreni profunde la sennaciisman ideon, kiu estas sekvo laŭgrade de divershomara kunvivado, de raskunfandiĝoj.

En Argentinio, same kiel en ceteraj Latinamerikaj landoj, oni ne konsideras grava la demandon pri seksunuiĝoj, nek de morala, nek de ajna alia vidpunkto, malgraŭ, aŭ eble ĝuste pro tio, ke tiuj landoj, precipe Argentinio, estas tre kosmopolitaj, kie loĝas geuloj ne nur el ĉiuj eŭropaj landoj, sed ankaŭ el tiuj de Ameriko, eĉ el Azio k Afriko. Oni aldonu al tiuj plie la posteulojn el primitivaj ĉi-landaj gentoj, el kiuj ankoraŭ nuntempe restas sovaĝuloj sufiĉe grandnombre.

Eble la legantoj pensos: Kiel aranĝiĝas tie la aferoj, por ke povu kunvivi, interrilati sekse k socie, ordigi kutimojn, laboron, sociagadon k. a. tia heterogena loĝantaro? Trankviliĝu, oni entute rilatas bonorde, glate, regule. Malgraŭ la diferenca konsisto de tiu popolaro, neniu malkvietas pro kontraŭecoj de siaj proksimuloj. Ĉiu persono respektas alies opiniojn, k oni starigas konvenan soci-ekvilibron. Pro tiu kunfandiĝo de diversrasaj homoj ĉi tiu lando estas unu el la plej pacemaj, ne sangavida kiel la plimulto el la eŭropaj ŝtatoj. En la ĉefaj urboj de Argentinio okazas ofte krimoj, ŝteloj k. a. malbonaĵoj, sed nur samkvante kiel en ajna el la ceteraj eŭropaj aŭ tutmondaj ĉefurboj, k tiuj krimoj okazas ne pro etnologiaj, sed pro ekonomiaj kialoj.

Sed kiel interrilatas sekse la ĉi-tiea tiel heterogena loĝantaro? De kiam la hispanoj konkeris ĉi tiujn regionojn, ekde la 15-a jarcento, blankuloj ekinterrilatis sekse k socie kun la tiam ĉi tie loĝantaj popoloj, la primitivgentaj indiĝenoj, k ili ekkunfandiĝis. Hispanoj ekkunvivis kun indiĝeninoj k tial komencis aliiĝi iliaj aspekto k moroj. Ilia idaro fariĝis pli forta, pli bela, pli kuraĝa, ol ili mem, fariĝis gento fizike pli supera k adaptiĝema al la evoluinta civilizo; sed ĉar ĝi ne estis el samkoloraj gepatroj, ĝi ne estis blanka nek nigra, sed iom malhele bruna. Praulaj rasoj amerikaj estingiĝas ĉiam pli k pli rapide; science oni pretendas klarigi tiun fakton per tio, ke la super-

reganta blanka raso kvazaŭ ensorbis ilin. Sed tio sendube estas senbaza klarigo. Vero estas, ke ambaŭ diverskoloraj rasoj kunfandiĝas, malaperas, rezulte vivigas novan rason, kies idoj fine superos la gepatrojn. Unuavide oni klare diferencigas la tielnomatan „mestizon" (ido el malsamrasaj gepatroj) el eŭropano k indiĝeno, pro lia altkreska staturo, belo, proporcia diko, vigla vizaĝo ktp. Kontraŭe al ĉi-lastaj, la blankrasuloj aspektas malgajmiene, lace k montras aliajn signojn de fizika degenero. Tion oni konstatas ĉiutage en ĉi tiu lando.

Sed eble iu SAT-ano pensos, ke la ĉi tieaj miksrasuloj ne kapablas komuniki intelekte siajn sciojn, per legado, skribado ktp. Tute male; mi instruas geinfanojn ĉiutage, blankajn, negrajn k brunajn laŭ proporcia nombro, k tiuj lastaj miksrasuloj montras pli da kapablo, facilo por lerni ol la ceteraj; k krome pli da sociemo, kuraĝemo k aliajn superojn.

Laŭ morala vidpunkto neniu maltrankviliĝas pro kunvivado de geuloj diverskoloraj, apartenantaj al diversaj raso, religio, ktp., demando, kiu tiom multe okupas la plimulton el blankrasaj eŭropanoj. Ĝenerale, en la sudamerikaj landoj, oni rigardas simpatie, kun plezuro, seksunuiĝojn, leĝajn aŭ neleĝajn edziĝojn inter blankulo k negrino aŭ brunino, k tion entute oni plene aprobas.

Karaj Ge-SAT-anoj! Ne okupu vin pri tiaj demandoj. La homa vivado bezonas renoviĝi konstante laŭ naturaj leĝoj k tio plenumiĝas per naturaliigoj (evoluado), samkiel senĉese transformiĝas ĉiuj vivaĵoj. Estas grava eraro, ke ni blankuloj kredas nin mem supera raso, k pro tio izolas nin de l'aliaj rasoj. Ni sennacianoj batalu kontraŭ eraroj k antaŭjuĝoj. Izoligo kondukas nepre al degenero, irado malantaŭen. Interrilatoj tra la tutmondaj gentoj estas nepra kondiĉo por disvastigi sennaciismon, per la esperanta lingvo, ne esceptante la rilatojn de seksa k socia kunvivado. *SAT-ano 14 808.*

Pri dispartigo de bienoj.

(Vidu n-on 372/373.)

Radŝpinilo povas helpi al mildigo de senlaboreco en Hindio, sed tio ankoraŭ ne pruvas, ke ankaŭ en Eŭropo ni povos la senlaborecon malaperigi per ekuzado de radŝpinilo. Same, se mi eĉ konsentos kun la asertoj de K-do 16 900, ke etbienuloj gajnas multe pli el siaj kampoj, ol grandbienuloj (laŭkvante), tiam tamen tio ne pruvas, ke ankaŭ la nunaj senlaboruloj en grandurboj, se al ili oni donus iun parton de bieno, povus sin bone nutri per tiu kampo. Mi tute forlasas la diskuton pri socialismo k kolektivismo (pro spacmanko en nia gazeto), mi bazas ĉiujn miajn asertojn sur la konkludo en la fino de via artikolo: „La kaŭzoj de senlaboreco"; ĝi estis proksimume jena: la dispartigo de grandbienoj helpos forigi senlaborecon. Se la nunaj etbienuloj vere bone vivas per la kampoj, tiam tio rezultas, kiel vi asertas k kun kio mi konsentas, de *propra lerto* k individua intereso de etbienulo. Ĉu la saman propran lerton havas industria senlaborulo, kiu absolute nenion scias pri terkulturado? Mi ne kredas. Por li estas multe pli bone labori en kolektiva bienego, kie la laborgvidantoj jam bone konas la labormetodojn (dum industria senlaborulo, eklaborante sur kampoj, tiujn absolute ne konas); k, se eĉ tio ne harmonios kun via socialisma (ne kolektivisma) koncepto, tamen, ĉi-okaze la praktiko postulas tion. Imagu al vi, se subite per ia rimedo la laboristgvidantoj ricevus en siajn manojn la gvidadon super ĉiuj bienegoj! Ĉu do oni dispecigu ilin rapidege k donu al ĉiu senlaborulo iun bieneton, per kiu li kapablas nenion fari? Ne, pli praktika estas almenaŭ tiuokaze la kolektivisma laboro, pro *nelerto* de l'laboristoj.

Neeme Ruus (15 428).

SCIENCO K TEKNIKO.

La nuna stato de l'geologio.

Kiel la fiziko k la biologio, ankaŭ la geologio, depost dudeko da jaroj proksimume, refaris sian mondsistemon, ruinigante iom post iom tiun, kiun Laplas (Laplace), ĉe la komenco de l' 20-a jarcento, estis konstruinta kun tiel granda maltimemo. Tiel ĝi anstataŭigis per pli certaj donitaĵoj la famekonatajn hipotezojn, kiel tiun pri la formiĝado de l'tero, devenanta el fajra globo ruliĝanta en la spaco k iom post iom malvarmiĝadanta; tiajn, kiel la disvastiĝo de l'vivo, kiu estigas, sekve de transformiĝadoj el praĉelo, la serion da vivaĵoj.

Kontraŭ la hipotezo pri la centra fajro, la geofizikistoj kolektis tuton da pruvoj treege demonstrecaj. Ili pruvis unue, ke la tero estis dotita per du fundamentaj proprecoj: la pezo k la rigido. Unuparte, efektive, oni konstatas, ke ĝia denso altiĝas ĝis 7, dum tiu de ĉiuj konataj korpoj de la surfaco ne superas 2 aŭ 3, k aliparte, ke ĝia rigido, kiu deduktiĝas el la pluplantiĝa rapido de l'tertremoj k el la ritmo de l'sismaj skuoj, estas almenaŭ la duoblo de tiu de l'ŝtalo.

La neekzisto de l'centra fajro estas konfirmata ankaŭ per la studoj pri la vulkanaj fenomenoj. La fakto, ke granda nombro da iamaj vulkanoj estas definitive estingiĝinta k ke iliaj rokaĵoj ne havas la saman kunmetiĝon, indikas, ke ili ne devenas de unu sama fonto, en konstanta aktiveco; sed ke ili estas nutritaj el „poŝoj" ne komunikiĝantaj inter si k kapablaj rapide elĉerpiĝi.

Kio rilatas la teran kruston, la ideoj ankaŭ ŝanĝiĝis. Oni ne plu kredas, ke la plej malnova parto estas nur konsistigita el granitoj k gnejsoj, sed ke ĉi tiuj rokaĵoj, aliformigitaj sub diversaj influoj k en diversaj epokoj, aperas ne nur en la kambrio, sed en la devono k eĉ, kiel oni tion vidas en Suda Ameriko, ĉe la sekundara epoko.

Alia malkovro same grava konigis, ke la terglobo ne estis la sidejo, kion oni kredis en estinta tempo, de progresanta malvarmiĝado, sed ke en ĉiuj epokoj la temperaturaj kondiĉoj estis proksimume la samaj kiel hodiaŭ. Tio, kio ŝanĝiĝis, estas la glaciiĝaj centroj. Tiel, en la karboniga epoko, en kiu granda nombro da regionoj, inter ili Eŭropo, ĝuis altan temperaturon k abundegan vegetaĵaron, la glacieja zono estis lokita en la suda duonsfero, kovrante la kontinenton de Gonvana, tio estas Hindio, Aŭstralio, Madagaskaro, k metante la poluson en la Hindian oceanon.

Kiel la vivo disvolviĝis sur la tiel formiĝinta globo? Du faktoj direktas la esploradon: la unua, ke ĉiuj fosiliaj specoj estas, escepte de malgravaj nuancoj, ekzakte similaj al tiuj, kiuj ekzistas hodiaŭ. La dua estas, ke en la momento kiam la animaloj aperas ĉe donita geologia epoko, ili estas tute finfaritaj. La anelidoj malkovritaj en la kambrio de Kanado k tiel perfekte konservitaj, ke ilia digesta tubo k ilia nerva sistemo estis sendifektaj, montris plenan similon kun tiuj, kiuj enloĝas la nuntempajn marojn. Tio permesas diri, ke tiu ĉi grupo — k aliaj kun ĝi — ne evoluis depost la kambria epoko.[1]

Konkludo trudiĝas tiam: ke en tiuj ĉi malproksimaj tempoj la stato de l' globo k de la vivo estis preskaŭ identa al tiu, kia ĝi estas nuntempe, k ke nenio rajtigas paroli pri komuna praulo k praĉelo.

Geologoj — en Skandinavio k Kanado — provis reiri supren trans la kambrion. Ili distingis k analizis pli malnovan grundon. Tio kondukis ilin al tio laŭiri la historion de l'tero ĝis la plej legenda estinto, t. e. unu miliardo da jaroj, dum kiuj la globo k la vivo restis proksimume similaj al si.

Se oni transrigardas la konceptojn esprimitajn depost du jarcentoj de la geologoj, oni vidas, ke de la ideo pri la „konvulsiado" de l'globo oni transiris al la ideo pri „evoluado" por alveni hodiaŭ al tiu pri „ciklaj periodoj", t. e. imago pri ĉiameco k eĉ, se oni povas tiel diri, eterneco de l'globo k de la vivo.

[1] En tiu ĉi epoko oni trovas ĉiujn disbranĉiĝojn de l'animala regno, escepte de la vertebruloj.

TRA ESPERANTIO

Publikaj leteroj al pluraj SAT-anoj.[1]

I

Karaj K-doj,

vi bonvolis esprimi vian fidon per vortoj, kiuj estis al mi kortuŝaj; pro ili mi tamen ne dankas, sed nur pro via sincera k malkaŝa atentigo, ke eble estus bone, se mi eksiĝus el la gvidposteno. Kredu, ke nemalofte venis al mi en la kapon tiu sama penso k deziro.

Unue eksciu, ke jam en la jaro 1925, mi eksiĝis el la Plenum-Komitato k dum tuta jaro, ĝis post la Viena Kongreso, mi oficiale havis nenian gvidrespondecon en SAT. Mi eksiĝis, tial ke anarkistaj K-doj, pri kies sincero mi ne dubas, havis la firman opinion, ke la Asocio estas gvidata laŭ instrukcioj ricevitaj el Moskvo... Estante kompartiano, tiutempe, tio por ili estis sufiĉa pruvo, ke mi ne povas rilati senpartiece al la SAT-aferoj. Mia eksiĝo tamen ne ŝanĝis la sintenon de ĉiuj el tiuj K-doj, rilate al nia movado.

Mi reprenis lokon en la Direkcio nur pro la insista peto de la aliaj Direkcianoj.

Tiam ne nur anarkistoj, sed ankaŭ socialistoj havis la kredon, ke SAT estas gvidata laŭ la nuraj interesoj de la III-a Internacio. Ne malofte ni ricevis de ili riproĉojn tiurilate. Vero tamen estas, ke neniam dum mia aparteno al la Kompartio mi celis fari el SAT ian filion de Komintern sub senpartieca masko. Sed estas fakto, ke la komunistoj estis ĉiam tre aktivaj kunlaborantoj al la SAT-organoj k vole nevole tio aspektigis ilin komunismecaj. Iom post iom la nombro da socialistoj pligrandiĝis k ilia influo memkompreneble montriĝis. Sed neniel ŝanĝiĝis pro tio nia gvidado.

Laŭstatute, ĉiuj tendencoj el la organizita lab. movado, kiuj agnoskas la klasbatalon, havas lokon en SAT. Kaj ne estas nia tasko decidi, ĉu ĉi tiu aŭ tiu tendenco pli bone aŭ pli malbone praktikas la klasbatalon. Nia laŭstatuta zorgo estas instrui toleremon k teni la ekvilibron inter la kunpuŝemaj fortoj. Nefacile! — mi certigas al vi...

Sed eble, K-doj, tiu ekrigardeto sur malnovan periodon de nia movado ne interesas vin. Eble vi pensas, ke en la lasta k plej grava krizo, kiun travivis SAT, se mi forlasus la gvidpostenon, skismo estus evitita. Tion mi ankaŭ pensis k multaj K-doj povas atesti, ke mi skribe insistis, por ke en ilia urbo stariĝu kandidatoj por nova Direkcio. Ĉiuj rifuzis, krom unu grupo, kiu akceptis kandidati, sed nur en la okazo se ni ne ricevus plimulton ĉe la Amsterdama Kongreso...

Mi deklaras k multaj K-doj ateste povas subteni mian diron, ke nemalofte mi esprimis la deziron demeti mian parton da respondeco en la gvidado de SAT. Neniam mi konsideris gvidpostenon kiel honorigan. Mi cetere ne havas talenton por okupi honoran lokon. Ĉeesti kongresojn, kunsidojn, ktp. estas por mi kvazaŭ turmento. Mi ĉiam sopiras al izoleco k nekonateco. Sed neniam mi konsentus ne plenumi — eĉ se ne bone — taskon, kiu sin trudas al mi por la bono de komuna afero. Unuvorte, ĉiam mi estis, estas — k espereble estos — tute preta k eĉ kun granda kontento, forlasi respondecan postenon en iu ajn organizo, se tion postulas ĝia prospero aŭ unueco. Sed nenial mi konsentos lasi memvole la gvidadon al fuŝuloj k malhonestuloj — k ankaŭ ne al fanatikuloj...

Karaj K-doj, vi devas plie rigardi la aferon de alia flanko. Nemalmultaj SAT-anoj eldiris la opinion, ke se mi retiriĝos k lasos la gvidadon en la manoj de la opozicigvidantoj, tiam ili eksiĝos el SAT, pro tio ke la organizo tutcerte estos partiece gvidata k ne plu estos loĝebla hejmo por ĉiuj tendencoj.

Sekve skismo okazus malgraŭ mia retiriĝo...

Tiuj eksiĝemaj K-doj estis certe malpravaj. Ili malgraŭ ĉio devus resti en la Asocio k siavice opoziciadi por reatingi, ke la Statuto estu obeata k neŝanĝata. Se la nuna estraro de SAT ne estus ricevinta la plimulton en Amsterdam, mi certe ne eksiĝus pro tio el la organizo, sed simple fariĝus opoziciulo al la taktiko, kiun aplikas nun ekster SAT la statutrompintoj k skismigantoj de nia movado. Sed la fakto restas, ke en la II-a Internacio troviĝas ankaŭ elementoj, kiuj malfacile povas kunlabori kun alitendencanoj. Al ili oni ankaŭ devas instrui la dubemon, kiu faras la homojn toleremaj.

Ĉu ĉi tiu letero tute kontentigos vin? Eble ne. Bonvolu almenaŭ konsenti, ke ne ĉiam la aferoj estas tiel simplaj, kiel ili unuavide prezentiĝas. Kaj mi finos, dirante, ke iafoje estas pli facile plenumi sian devon ol havi pri ĝi klaran komprenon.

Kun SAT-aneca saluto de via

30–XI–31. E. L.

[1] Komparu la n-on 376/77 de „S-ulo".

Alvoko por la starigo de Literatura Sekcio de SAT.

Dise laboras ĝis nun en SAT la diversaj literaturaj verkokapabluloj; hazarde nur ili ekkonas unu pri la alia per la apero de tiu aŭ alia verkaĵo en „La Nova Epoko" aŭ alia SAT-eldonaĵo. Ankaŭ ilia interligo kun la SAT instancoj estas neregula, kvazaŭ hazarda. Proponoj pri eldonado de manuskriptoj venas jen al la direkcio de SAT, jen al la redakcio de „S-ulo"; eĉ kelkfoje la administracio ricevas petojn por prijuĝi manuskriptojn! Dume, nek la unua, nek la aliaj estas la ĝustaj instancoj por konsideri la valoron de literaturaĵoj.

Evidentas la neceso havi por tiu agado specialan fakon (ne nuran komisionon!), ĉe kiu koncentriĝu la laboro de ĉiuj verkokapabluloj en SAT, *Sekcion*, kiu estu la kolektujo de l'SAT-anaj literaturistoj. La grava avantaĝo de tia Sekcio estas okulvidebla. Anstataŭ ĥaosa verkado, duobla tradukado de unu sama verko fare de K-doj laborantaj sendepende unu de l'alia, elekto de ekstervojaj temoj — povus okazi racia labordivido, per interkomunikiĝo k interkonsiliĝo de la anoj ĉe tiu Sekcio; aliflanke povus esti instigataj talentuloj al verkado k gvidataj per lerta konsilado k sugestoj al taskoj de ili plenumeblaj k respondantaj al iliaj kapabloj. Kelkiuj estus gardataj kontraŭ seniluziiĝo pro supertakso de siaj fortoj k el ĝi rezultanta fiasko; aliuj estus spronataj sin ĵeti sur difinitan taskon efektivigindan.

Por ekviviĝi la Sekcion ni turnis nin letere al pluraj K-doj, kiujn ni opinias taŭgaj por esti ĉe la bazo de l'starigota aparato. La rezulto de nia varbado estas, ke jenaj K-doj akceptis nian proponon k estas pretaj eklabori: *E. Baranyai* (EMBA), Budapest, *N. Bartelmes*, Parizo, *G. P. de Bruin*, Enschede, *J. Burger*, Essen, *K. Fröding*, Madison, *G. Saville*, Nov-Jorko, *H. Weinhengst*, Vieno.

La Sekcio sekve jam povas ekfunkcii; ĝi provizore ellaboros sian internan regularon, k la venonta Kongreso povos pridiskuti la aferon k definitive decidi pri ĝi. *DIREKCIO DE SAT.*

Elekto de Kontrol-Komitato.

Sekve de nia alvoko en la n-o 370/71 de „S-ulo" pri konfirmo de la elekto de la Brusela SAT-anaro por konsistigo de l'nova Kontrol-Komitato fare de la SAT-anaro, ni ricevis (ĝis la 5. decembro, dato fiksita kiel templimo por malaproba deklaro) nur *unu* kontraŭstaran voĉon, nome tiun de K-do N. Heusdhen, Verviers (8 094).

Konsekvence validiĝis nun, post plenumo de tiu ĝenerala elektoprocedo dezirita de la Brusela SAT-anaro, la mandato de la 3 en Bruselo por la K. K. elektitaj K-doj *M. Van Aelst*, *G. Stalens* k *G. Basteels*, kiuj eklaboros en sia funkcio. Sekretario estas K-do M. Van Aelst, adr.: 24, rue de Sévigné, *Anderlecht-Bruxelles*, Belgio.

Direkcio de SAT.

Kie restas la esperantistoj?

K-do 14 561 skribis en sia artikolo (vd. la n-on 365), ke ofte ĉe komenco de kurso la partoprenantoj estas multaj k fine granda nombro forlasas ĝin. Tio bedaŭrinde estas vera. Sed mi kredas, ke la kaŭzo estas, ke en multaj flugfolioj, artikoloj k propagand-paroladoj esp-o estas prezentata kiel tre facile lernebla lingvo; eĉ iuj kuraĝas aserti, ke kelkaj horoj semajne sufiĉas por fariĝi esp-isto post unu jaro. Laŭ mia opinio oni tiel ne devas paroli; proletoj ofte eĉ ne kapablas senerare uzi la gepatran lingvon, kiam ili intencas lerni esp-on. Ĉar bona gramatika scio estas postulata, multaj lernantoj deturnas sin k diras fanfarone poste, ke esp-o taŭgas neniom. Mi mem partoprenis antaŭ kvin jaroj kurson; ni estis komence 75 personoj. La kursgvidanto laŭdis la facilan lerneblon de esp-o. Sed baldaŭ multaj konstatis la malfacilojn k sian nekapablon venki ilin. Kursfine mi restis sola k kelkaj el la komencintoj nun estas esp-kontraŭuloj.

K-do 14 561 pravas dirante, ke lernlibroj por progresintoj ĝis nun ne aperis k la kursgvidantoj estas devigataj instrui laŭ sia propra metodo. Ne ĉiuj kapablas instrui parkere, ĉar la instruantoj en niaj vicoj ankaŭ nur estas laboristoj, k mi ĝojus, se la prirespondaj gvidantoj de nia movado klopodus aranĝi daŭrig-lernolibron laŭ rekta metodo. La asocio havus el tio materialan profiton k ni esp-istoj, speciale progresintoj, havus eblon pliperfektiĝi laŭ pli bona maniero, ol per nura legado de bonstilaj gazetoj k legolibroj (kvankam ankaŭ tio estas bona).

K-do 15 428 esperas grandan sukceson el regulaj esp. artikoloj en lokaj lab. gazetoj. Mi jam kvar jarojn estas presgvidanto de l'Boĥuma lab. grupo k atingis, ke la loka lab. gazeto enpresas ĉiujn artikolojn, ĉu esp-e, ĉu germane. En la varbmonato la red. presis 15 artikolojn. Tamen la sukcesoj en nia urbo ne estas grandaj; partoprenas nur 106 personoj en la kursoj, malgraŭ ke Boĥum havas 320 mil loĝantojn. Mi ne povas kredi, ke la red. de lab. gazetoj tuj enpresus esp. materialon, sendatan al ili de nekonataj personoj.

Kolodzinski (8270), Boĥum.

Rim. de la Redakcio. Ni sciigas K-don 8 270 k ĉiujn legantojn, ke estas en preparo pliampleksigita eldono de la kursa lernolibro PETRO, kiu metos en la manojn de la kursgvidanto taŭgan instru-materialon, en sufiĉa kvanto, por iel kontentigi la supran deziresprimon de K-do 8 270. Sendube tiu novprilaborita PETRO akiros al si multajn amikojn, ankaŭ inter tiuj K-doj, kiuj ne konsentas uzi la ĝisnunan PETRO-n, pro ĝia troa koncizo.

Laŭdinda ekzemplo.

Ĉu vi jam rimarkis, ke konsiderinda nombro da K-doj, kiuj partoprenas nian movadon, ne sukcesas esperantistigi siajn edzinojn? Ho, mi diru la veron: ankaŭ K-dinoj estas inter ni, kies edzoj ne emas okupi sin pri esp-o. Sed hodiaŭ mi pritraktu la neesp-istajn edzinojn de niaj K-doj. Kiujn elturniĝojn oni povas aŭdi! „Mi ne havas tempon ...“ „Mi devas mastrumi hejme...“ „Al mi mankas mono...“ „Mi havas infanojn ...“ ktp. ktp.

Pri tio mi meditis ofte, kiam mi konatiĝis kun Gek-doj en proksima urbeto. Ni priparolis diversajn aferojn. „Ni ankaŭ nunjare aranĝos kurson ...“, oni diris al mi. „Kaj kiu gvidos ĝin?“ „K-dino N.“ Kio? K-dino? Mia miro kreskis, kiam mi eksciis, ke la K-dino estas edziniĝinta. Kaj mi miregis, kiam oni prezentis al mi la *du infanojn* de tiu nur 29-jara K-dino. Ŝia edzo estas simpla laboristo.[1]

Kara K-dino! Via modela agemo meritas publikan laŭdon. Sciu la edzinoj de niaj aktivaj K-doj, ke nur *volo* necesas por venki ĉiujn pretekstojn, sub kiuj sin kaŝas maldiligento k malviglo. K-dino N., estu vi ekzemplo por multaj! *F. S.*

„Anglic“-blufo.

Sur la presaĵoj de l'*Anglic*-unuiĝo troviĝas la nomaro de tielnomata honor-komitato (vd. ankaŭ la noton en „S-ulo“ 368/69); tie figuras Bartels, socialdemokrata prezidinto de l'prusa parlamento, kiu ĵus mortis; Alberto Ajnŝtajn (Einstein), kiu dume jam deklaris sian eksiĝon el tiu komitato, k la socialdemokrata prezidanto de l'regna parlamento germania, P. Löbe. Ĉi lasta demandite skribis al la Socialista Esp.-Asocio (A. Sproeck, Berlin) [laŭ „La Socialisto“] jenon:

„Berlin, 19. nov. 1931. – Kara K-do! Mi al neniu Anglic-unuiĝo donis la permeson meti mian nomon inter la membroj de l'komitato. Laŭ mia memoro mi flankenmetis la tiaman skribaĵon neatentita, ĉar mi ne volis interesiĝi pri ĝi. ... kun la Anglic-lingvo mi, kiel dirite, havas nenion komunan.

„Kun amika saluto (subskr.) Löbe.“

Jen blufo senmaskigita! Kaj la praktikaj atingoj de la Anglic-kursoj anoncitaj per afiŝoj, granda tamtamo k gravaj monelspezoj en Berlino k ankaŭ en Lajpcig? K-do *M. Hekel* (Häckel) el Lajpcig sciigas, ke li vizitis la kursejon (lernejon) en Lajpcig por informiĝi pri la rezulto de l'Anglic-kurso: li troviĝis sola kun la instruonto, k vane ili atendis iujn kursanojn. Laŭ la diroj de tiu K-do en Berlino la rezulto ne estas pli bona...

[1] Eĉ la infanoj komprenis diversajn frazojn en esp-o.

EN NIA MOVADO
KRONIKO

Belgio. En vilaĝo *Hensies* okazas regula kurso ĉiudimanĉe en la popoldomo kun 4 p., kiuj bone progresas. En najbara urbeto Quievrain en popoldomo dimanĉa kurso kun 6 p. (gvidas SAT-ano). *15 973.* – **Britio.** *Bournemouth.* La SAT-rondo organizis kurson sub la aŭspicioj de l'NCLC (Lab. Klerigo) k alian malgrandan kurson en Christchurch. *Willesden.* Du kursoj bone progresas kun 34 p. Unu el la grupanoj starigas kurson en Harrow. Pli ol 150 konataj simpatiantoj ricevas regule propagandliteraturon. 7½ ŝil. estis kolektataj por la subteno al SAT. – **Francio.** En Valenciennes okazas dimanĉa kurso kun 7 p. Alia kurso en la vilaĝo Quiévrechain kun 7 partop. Gvidas SAT-ano 16 932. *Nulo.* – **Germanio.** *Leipzig.* En vegetara manĝejo „Pomona“ malfermiĝis kurso kun 13 p. je 23. XI.; gvidas K-do Leve (98). – **Hispanio.** En Madrid estas fondita Socialista Esp. Klubo, kiu komencis sian vintran laboron per aranĝo de 3 kursoj por komencantoj. (Inf. de Soc. Frakcio.) – **Nederlando.** La nuna nombro de l'anoj al la Ned. LEA superas 1850 (nome 50 sekcioj kun 1540 anoj, 230 simpatiantaj membroj, 60 ĝen. membroj, 23 simpat. organizoj). De ĉiu flanko oni sciigas pri bonaj kursrezultoj. Radio-Esp. Kurso ekfunkciis (disaŭdigata de VARA, stacio Hilversum, kursgvidanto K-do J. Lem). Eldonkvanto minimuma de „Lab. Esperantisto“ estas 3000 ekz-oj. Krom la membro-abonantoj estas 350 izol-abonantoj. En *Bussum* la komunumestraro disponigis senpagan lernejan ĉambron por kurso; en tio same sukcesis la sekcio *Delft.* – **Svedio.** *Koskullskulle* (Laponio). Laŭ aranĝo de erceminejlab. unuiĝo, fako 7 aranĝis dum nov. k dec. kurson por komencantoj kun estona kursgvid. K-do Ruus (ĉ. 70 p.). *(15 428). Mölnlycke.* La klubo konsistas el 19 membroj. La kurslaboron subtenas A.B.F. (Lab. Klerigo). *Bollebygd.* Nova klubo kun 15 membroj. Du kursoj. *Göteborg.* Speciala klubo por tramistoj estis fondata. *Stokholmo.* 30. okt. okazis „vespero de l'K-dinoj“ kun i. a. parolado de K-dino Asplund pri Holando. La anarkista esp. klubo havas du kursojn kun 10 k 25 p. La anark. grupo konsistas el 20 esp-istoj. Por la tramist-kursoj (kiujn la kompanio mem pagas). Anoncis sin ne malpli ol 68 p. *Slöinge.* Klubo kun 26 p. La lerneja konsilantaro disponigis por kursoj senpagan ejon. *Örebro.* Klubo kun 20 anoj; du kursoj kun sume 35 p. (Laŭ „Sveda Lab. Esp-isto“).

ATENTINDAJ SCIIGOJ K SUGESTOJ

Ĉu radioprogramo en „S-ulo“?

La SAT-rondo en Nynäshamn (Svedio) petas enkonduki radioprogramon en „S-ulo“, similan al tiu, kiu regule estas en kelkaj neŭtralaj gazetoj (inkluzive la programo de l'sovetiaj stacioj). La saman deziresprimon laŭtigis la Tramista esp. klubo en Stokholmo. Nia antaŭ 2 jaroj farita enketo montris, ke la plimulto da SAT-anoj ne deziris tian rubrikon en „S-ulo“. Ĉu hodiaŭ ĝia enkonduko estas ĝenerale ŝatata? Oni skribu pri tio al la Redakcio!

SAT-gepatroj sin konigu en la nova Jarlibro!

„Ĉu ne iel helpus, se la SAT-gepatroj, kiuj konsekvence instruas esp-on al siaj infanoj, interkonatiĝus por interŝanĝi siajn spertojn ktp ktp?“ demandas K-do Löwe (98), Lajpcig, sugestante meti en la nova Jarlibro antaŭ la nomoj de tiaj gepatroj signon, ekz. „G“. Tiuj, kiuj konsentas kun la farita propono, sendu koncernan avizon al la Administrejo, por ke tia signado en la Jarlibro okazu.

Pri la pacsalutoj el Britio (en n-o 374/75).

La nombro de l'*peresp-aj* pacsalutantoj el Britio dum multe plialtiĝis. Kiel sciigas la iniciatinto (Esperanto-Mondservo-Komitato, P. L. Wright, Londono), estas nun *43 120* britoj, kiuj aliĝas al la deklaro, kiun ni presigis sur pĝ. 64.

Ne enmetu manuskriptojn en pakaĵoj!

Severan kontrolon praktikas policistoj en Francio ĉe ricevontoj de sendaĵoj, se ili estas

suspektaj je kom. tendenco. Se esp. revoluciulo sendas rekomenditan leteron al siaj korespondantoj (precipe en Sovetio), li devas porti ĝin por polica kontrolo nefermita al la poŝtoficejo. Leĝe ne ekzistas cenzuro, sed fakte ĝi ekzistas. Mi ne scias, ĉu tio okazas ĝenerale en Francio[1], sed ĝi okazas fakte en vilaĝoj al mi konataj. Pakaĵoj (rekomenditaj, ĉar nerekomenditaj neniam trafas la adresaton, precipe de k al Sovetio) estas objekto de pli atenta kontrolo. Se iu korespondanto ne sufiĉe afrankas la sendaĵon aŭ enmetas manuskriptojn en pakaĵo, kiu laŭdeklare entenas nur presaĵojn, la ricevonto (precipe kompartiano) devas pagi multe pli ol la nuran laŭleĝan monpunon. En Krepen (Crespin, Norda Francio) tio okazis al K-do, kiu ricevis sendaĵon el la Aĥena regiono (Germ.). Pro nesufiĉa afranko (eble 50-centima) la poŝtoficisto postulis 9 frankojn. La sama korespondanto devis antaŭ nelonge pagi 12 frk., *sen ricevi la sendaĵon*, ĉar estis trovataj en ĝi manuskriptoj. Se li ne rezignus la ricevon, li estus juĝata ĉe tribunalo k pli multe monpunata.[1]

Nulo.

„Esperanto-ĉambro“ ĉe internacia pedagogia instituto.

En la ĉi-jare en Mainz (Germanio) malfermita „Instituto pri pedagogio de ĉiuj nacioj“, enhavonta pli ol 100 ĉambrojn, estos aranĝata ankaŭ speciala „esperanto-ĉambro“. Estas la unua fojo, ke en granda internacia pedag. instituto estos montrata ĉio, kio koncernas „esp-on k lernejon“. La Sudokcidenta Esp.-Ligo kompilas la materialon por tiu ĉambro.

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

Jean Forge, Mr. Tot aĉetas mil okulojn. Romano. Eld. Literatura Mondo. Budapest IX. 244 pĝ. Form. 12×18 cm. Prezo: broŝ. peng. 4.50, bind. p. 6.50+10% por sendkostoj.

Kinoromano. La temo por tielnomata „societa filmo“ (tute ne — socia!), la plej ordinara k plej malbonkvalita speco de filmoj, en kiuj la reĝisoro ĝisvome prezentas al sensaci-avida publiko lukse vestitajn filmstelojn en pompaj salonegoj, blindige brila dekoro. Dancejoj, maskofestoj, konjaka trinkado, scenoj de amvolupto, revolverpafo — nenio mankas en tiu ĉi romano. Sed krom tio ... nenio pli. Jes, la lingvo, la stilo estas bonaj, fluaj. Tamen, tute nekonsekvence la aŭtoro aplikas la sufikson *-ec* tra la tuta romano. En pĝ. 10/11 ni legas la formojn: *hipokrito, avido, malico, kapablo, malkontento, malgajo, furiozo.* Bone! Sed en aliaj paĝoj la samaj vortoj estas formataj kun *-ec!* En pĝ. 211 ni legas „malgraŭ lia malriĉo“ k du liniojn poste (en la sama frazo) „sekve de sia riĉeco“. Kaj kial en originala esp. romano oni ne donas esp-ajn nomojn al fantaziaj personoj? Kial „mister“ k „madame“ anstataŭ s-ro k s-ino?

N. B.

E. M. Remarque. La Vojo returne. El germ. lingvo tradukis Jos. F. Berger. 1931. Heroldo de Esperanto, Köln. 370 paĝoj, formato: 14×21. Prezo: broŝ. 6 mk.g., bind. 8.50 mk.g.

Ĉi tiu nova verko de Remark (Remarque), same kiel la antaŭa *En Okcidento nenio nova* estas ia vigla, nerekta pledado kontraŭ la milito. La eldonistojn ni devas varme danki k sincere gratuli: la libro estas efektive tre belaspekta k tre bone, preskaŭ senerare presita. Bedaŭrinde nur, ke la internaj marĝenoj estas tro mallarĝaj; la legado tial fariĝas maloportuna. — La tradukinto, s-ro Berger, ankaŭ meritas laŭdon pro sia bona traduko. Kial do li ne forigis pli radikale tiun malbenitan prepozicion *je*, kiun Zamenhof evitis en siaj lastaj verkoj k konservis nur por la loko k por la tempo? Kial ne diri: odori *laŭ; per* Dio! sopiri *al;* ŝiri *en* pecojn; teni *ĉe la* mano; edziĝi *kun; por, al* via sano; kredi *al* iu; ŝanĝi *en;* la timo *pri, al, antaŭ;* redukti *al;* kondamni *al*, ktp. Inter la multaj neologismoj mi rimarkis: *damni, eskapi, persvadi, aŭdaci, haste, murdi, hamstri, frikaso, hurli, aroga, stumbli, tigo, baŭmi, glugli, heni, frekventi, fascini, impeta, grego, obstaklo, vakuo, kvereli,* kiuj estas jam pli malpli uzataj.

Entute nia jam abunda literaturo posedas plie unu belan, tre valoran verkon.

H. B.

John Merchant, Kompatinda Klem. 1931. The Esperanto Publishing Co. Ltd., London. 90 paĝoj. Form. 12×18. Prezo: broŝ. 1/6 ŝil., bind. 2/6 ŝ. plus afranko.

Kompatinda Klem estas nova juvelo en nia esperanta originala literaturo. La libro estas tre bone, senerare presita sur dika, glacea papero; la stilo estas flua k la lingvo mem estas absolute korekta. La heroo de tiu idilio, la juna Klem, estas laŭvere kompatinda k malfeliĉa, sed nur en la komenco de sia vivo, ĉar jam en sia dudeka vivjaro li fariĝas riĉa. Nun li lernas esp-on, ĉeestas la Helsingforsan kongreson k fine konatiĝas kun la ĉarma Rose Browning, kiun li tuj enamiĝas k edzinigas en ekstrema feliĉo.

Mi gratulas la aŭtoron pro tio ke li ne trouzas la prepozicion *je*, kiun li plej ofte anstataŭigas per *pri, al, ĉe, en, per* kc., dirante, por ekzemploj, ridi *pri, ĉe* la vido, *en* tiu momento, *ĉe* tiu okazo, *laŭ* la sugesto, fidi *al*, influi *al*, tosti *al*. Mi notis jenajn esprimojn (p. 24): *ne en la vivo* (absolute ne); (52) *post oni enmanigis* (post kiam); (52) *suferi per kapdoloro;* (56) *trinki al la nova amikeco;* (59) *profiti per via ideo;* (65) *S-ro Browning mortis antaŭ la aferoj fariĝis* ... (antaŭ ol, antaŭ kiam); (72) *mi trezoros la plezurojn;* k mi ne ekvidis unu solan neologismon.

H. B.

Kenelm Robinson, VOL. II. Deponejo „Esperantista Voĉo“, *Jaslo*. 1931. — 74 pĝ. Form. 11,5 × 19 cm. Prezo: 2.50 sv. fk.

Ŝajnas, ke kelkaj esp-istoj estas obsedataj de avidego akiri famon; k ĉar nacilingve verkante ili ne trovas eldonistojn, ili venas por „pliriĉigi“ la espan literaturon per siaj „verkoj“, k estas ofenditaj poste, se ne ĉiu recenzanto laŭdegas k aprobegas ilin. Ofte bela ekstera prezento, afekte fantazia, servas por kaŝi la enhavan malplenon. Tiaspeca estas aro da prozaĵoj k versaĵoj anglalingvaj (!) k esp-aj, por kiuj la aŭtoro ne povis, aŭ pro emo al „originaleco“ ne volis trovi pli belan titolon ol „Vol. II.“. Lingvo k stilo de l' esp-aĵoj estas senriproĉaj; la enhavo ne meritas mencion.

Kenelm Robinson, Homarisma laboro. Unuaktaĵo. Ĉefdeponejo: Literatura Mondo, Budapest. 32 pĝ. Form. 11×15. Prezo: pengo 0.70+10% por afranko.

Celo de l'broŝuro estas elmontri la mankojn de l'nuna burĝa seksedukado, kiu kondukas multajn gejunulojn al seksnenormaleco, pederastio ktp. La aŭtoro faras tion sub formo de dialogo inter du fratoj el laŭtradicie vivanta angla burĝa familio. Estus preferinde verki science bazitan diserton pri tia temo, kun precizaj konkludoj, ol ĝin prezenti sub formo de teatraĵeto kun ne tre klara strukturo, tiel nur aludante, sed neniel funde pritraktante interesan temon.

N. B.

Kataluna Antologio. Verko rekomendita de la Esp-ista Akademio. Kompilita k plejparte tradukita de *Jaume Grau Casas.* Dua eldono. Eld. Iberia, Barcelono, 1931. — 401 pĝ. Formato 15 × 22 cm. Prezo: 10 pes. + 20% por sendkostoj.

Atentindan ekstrakton el la tuta katalunlingva literaturo prezentas ĉi tiu ampleksa verko, aperanta en dua eldono. La traduko legiĝas flue en bonstila esp-o. Per biografietoj la verko informas ankaŭ pri ĉiu aŭtoro k enkonduke oni trovas interesan diserton pri kataluna literaturo k lingvo.

Miniatyratlas över hela världen (Miniatur-atlaso tra la tuta mondo). Eld. Förlagsföreningen Esperanto, Stokholmo. Form. 8 × 10,5 cm. 16 + 14 pĝ. Prezo: 0.35 sv. kr.

Jen novspeca trafa propagandilo, konsistanta el malgranda mondatlaso „La tuta mondo sur 14 landkartfolioj“ (svedl. indikoj) k krome 16-paĝa propaganda teksto pri esp-o en sveda lingvo. Do, aĉetante la atlason oni estas alkondukata legi la varbotekston pri esp-o!

Publika Letero pri la Reorganizado. Memorando al la esp-istaro k al ĝiaj gvidantoj de *Julio Baghy*. Eld. Hungarl. Esp. Societo, Dohany-u. 76, Budapest-VII. 23 pĝ. Form. 15 × 22 cm. Prezo: 1 resp. kupono.

A. Tellini: Vocabolario Completo Esperanto-Italiano. (Kompleta Vortaro Esp-Itala). Eld. A. Paolet, S. Vito al

[1] Ne, tio ne ekzistas *ĝenerale* k ni eĉ miregas, ke ĝi okazas ie. Se fakte okazis, kiel raportas K-do Nulo, la poŝtoficistoj agis kontraŭleĝe. — *Red.*

Tagliamento, 1931. 509 paĝoj. Form. 6 × 8. Prezo: broŝ. 7 liroj, tole bindita 9 liroj.

Tiu ĉi en poŝformato prezentita vortaro entenas abundon da radikoj ĉerpitaj el multaj nacilingvaj k teknikaj vortaroj k ankaŭ el la SAT-vortaro. Ĝi enhavas multajn sciencajn, teknikajn vortojn k neologismojn k certe povos kontentigi esp-istojn itallingvajn.

Gvidlibroj k c.

Gvidlibreto pri Lappland (plej norda Svedlando k Norvegio). Eld. Esperanta Turista Komisiono, Kiruna 1931. Adr: *Kiruna 53—1b*. Svedio. Prezo: 1 resp. kupono. 34 p. Form. 10×18 cm.

Tre bele ilustrita libreto pri tiu interesa nordlanda regiono kun detala geografia priskribo k konsiloj por ekskursoj. La bildoj konigas parte la vivon de l'laponoj. La tiea esp. movado estas menciita. Haviginda broŝuro, precipe por ekspoziciaj celoj.

Vizitu Budapeston, la reĝinon de la Danubo. Faldebla prospekto multbilda, kiu havas la celon allogi turistojn al la hungaria ĉefurbo. Eld., sub aŭspicioj de UEA: Ĉefurba fremdulioficejo de Budapest (kiu uzas esp-on). Senpaga.

Mnemonika Instituto de prof. *D. Fajnŝtejn* laŭ memorfortiga metodo trifoje premiita de la Pariza Akademio. *Vilno*, Zawalna 15/11, Polio.

16-paĝa prospekto (form. 13×21 cm), senpage havebla de la Instituto. Kun programo de memorfortiga kurso k kun nombro da rekomendoj pri la metodo de diversaj personoj.

Proleta Hospitalo. Bulteno de „La efektiviga komitato por instaligo de proletaj hospitaloj". Adr.: „Prol. Hospitalo", Ŝimo-osaki 279, *Tokio*, Japanio. N-o 1, sept. 1931.

Tiu hektografita dupaĝa folio konigas kiel progresmon de l'nomita komitato la batalon kontraŭ la burĝa kuracsistemo. La kom. atendas kunlaboradon el ĉiuj landoj per informoj k esperas post kelka tempo povi plivastigi sian agadkampon en la senco de „Laborista Helpo" (kiu ankoraŭ ne ekzistas en Japanio).

J. Baghy: Dancu, marionetoj! Novelaro. Eldono de la aŭtoro. Budapest 1931. Ĉe Literatura Mondo-Eldonejo. Budapest IX. 173 paĝoj. Form. 11,5×16 cm. Prezo: bind. 6 pengoj k 4,50 p., broŝ. 3,80 p.

J. Baghy: Preter la vivo. Poemaro. Dua eldono. Literatura Mondo-Eldonejo, Budapest IX. 1931. — 96 pĝ. Form. 13×19 cm. Prezo: bind. 3,30 peng., broŝ. 2,20 p.

Kelkaj prozaj k poeziaj perloj. El div. lingvoj trad. de L. Cogen, skribitaj en stenografio Duployé-Flageul. Eld. de de Esp-a Stenografio, 9, Boulevard Voltaire. Issy-les-Moulineaux, Seine, Francio. 1931. — 16 pĝ. Form. 10×16 cm. Prezo: fr. 1,50 (1 resp. kupono).

Tiuj hektografe presitaj rakontetoj en stenografia transskribo estas akompanataj de kelkaj simplaj, iom naivaj desegnoj.

Övningsbok till elementärkurs i Esperanto. (Ekzercolibro por elementa kurso). Ellaborita de Sam. Jansson. Eld. Societo Esperanto, Stokholmo. Prezo: sved. kr. 0.50. Form. 14×20. 32 pĝ.

La libro kompletigas la korespondkurson de l'Sveda Esp. Federacio, al kiu sin anoncis dum aŭtuno pliaj 2 mil partoprenantoj. Krome ĝi estas uzota ĉe radiolecionoj esp-aj.

ĜIS LA 25-a DE JANUARO

estas fiksita la templimo por akcepto de via nomo k adreso en la novan JARLIBRON.

Re-aliĝu aŭ nov-aliĝu ĝis tiu dato!

Partopagoj ĉe aktivaj membroj validas.

Wanpaoshan Incident and the Anti-Chinese Riots in Korea. Edited by Wang. Eld. International Relations Committee No. 5, Mao-Tan Street, *Nanking*, Ĉinio. 111 paĝoj. Form. 14×20 cm. *Senpage* havebla ĉe supra adr. Anglalingva priskribo k klarigo pri la kaŭzoj de la kontraŭĉinaj ribeloj en Koreo kun kvindeko da tutpaĝaj ilustroj.

Ed. Silva, La Dernière Gerbe. Eld. Eugène Figuière, 166, Bd. Montparnasse, Paris. 185 pĝ. Form. 13×19. Prezo: 12 fr. fr. Franclingva poemaro.

Jean Bastia, Missel Pourpre. Eldon. Eugène Figuière, 166, Bd. Montparnasse, Paris. 243 pĝ. Form. 14×19. Prezo: 12 fr. fr. Franclingva poemaro.

MEMORNOTO

Represis el „S-ulo":

Le Flambeau, Brest, 6. 12. (liberpens. notoj); *Hallands Folkblad* (la industr. lab. ĉe provizado de hejtl. 370/71); *Fyns Socialdemokrat*, Kopenhago, 3. 12. (Faŝista agado en Kalif.)

Priesper. artik. k notojn enhavis:

Volksblatt, Boĥum, 5., 17., 23. 11., 8. 12.; *Boĥumer Anz.*, 19., 24. 11.; *Ruhr-Echo*, 21., 30. 11.; *Westf. Volksztg.*, 21. 11.; *Echo des Westens*, 21. 11.; *Les Amis de la Nature*, Strasbg., dec. (rubriko en esp-o); *Aichfelder Ztg.*, Knittelfeld, 17., 31. 10. (komenco de kurso); *Volksztg.*, Bromberg, 8., 29. 11., 6. 12.; *Signalen*, Stokh., 3., 10. 12.; *Freiberger Volkszeitg.*, 12. 9., 7., 14., 17. 10.; *Der Vorturner*, Leipzig, nov. (rubriko en esp-o, mencias SAT); *The Labour Woman*, London, dec. (rubr.); *Pravo Lidu*, Praha, 8. 10. (mencias SAT).

Peresper. materialon enpresis:

Daily Worker, London, 28. 11.

KORESPONDADO

Unu enpreso, simpla trilinia anonceto kostas 0,80 mk g., ĉiu plia linio 0,50 mk. g. — Grandaj anoncoj kun kadro: po kv. cm. kostas 0,20 mk. g.

AŬSTRIO

K-do Ignatz Baier, Roseggerstr. 19, *Bruck a. M.*, kĉl, pri div. temoj. Certe resp.

K-dino Amalio Baier, Roseggerstr. 19, *Bruck a. M.*, kĉl. Certe resp., L, PI, esp-aĵoj.

GERMANIO

K-do M. Lutz, Gabelsbergerstr. 15, *Schweinfurt a. M.*, dez. interŝanĝi PI, PM, kĉl.

20 junaj Marks-anoj k aninoj dez. konstantan koresp-adon kĉl. Gek-doj, L, PI. Skribu multnombre! Resp. garantiata! Kursgvidanto: Karl Zernikow, Spichern Str. 25, *Bochum*.

50 kursanoj dez. koresp. kĉl, pri ĉ. temoj. Resp. gar. Adr.: K-do Gerhard Raupach, Alte Poststr. 15, *Burkhardtsdorf/Erzgeb.*

Kvar esp. rondoj arangôs meze de januaro 1932 komunan letervesperon. Gek-doj ĉiutendencaj skribu al: „Sportklub 1900", Esp. rondo, urbo *Schweinfurt a. M.*, Germ. Kursgvidantoj atentigu viajn lernantojn pri nia adreso.

SVEDIO

2 SAT-anoj koresp. kĉl, precipe kun ekstereŭropaj landoj. Skribu al: K-do O. H. Spetz, Auroravägen 5, *Finspong*.

Tramistoj tutmondaj, atentu! Novfondita esp. klubo ĉe Gotenburga tramistaro dez. interrilatojn kun samprofesiaj kluboj. — Ni dez. koresp-adon ĉefe pri-, por- k peresperanta laboro, laborkondiĉoj por tramistoj ktp. Adr.: „Klubo Esperantista de Tramistaro", Elvsborgsgatan 11, a, *Göteborg* (Svedio).

SOVETIO

Atentigo.

Timegante, ke niaj Sovetiaj K-doj estu ĝuste informataj pri la okazantaĵoj en la Esperanta Laborista Movado, la CK de SEU malpermesigis en Sovetio ĉiujn SAT-eldonaĵojn. Multaj SAT-anoj tamen deziras havi interrilatojn kun Sovetianoj k pro tio ni publikigas k -os — korespondpetojn elĉerpitajn el „Isto".

K-d-o *Boriso Jovnirovski*, kĉl., il. gaz., klasbat. temoj. Kirilovska 24/7, Petrovka, *Kiev*.

K-dino *Maria Natanzon*, kĉl. pri ĉ. t., ŝako, il. gaz. Puŝkinska 31/1. *Kiev*.

K-do *S. V. Boldarev*, kĉl, ĉefe pri lab. vivo k batalo. Reĉnoj per. 21 (Peski), *Ĥarkov*.

K-do *P. Stepanov*, Agro-meliorativnij teĥnikum. *Kamiŝin*, Nijne-Volĵ. Kraj; pri klasbat., ekon. situacio, popolklerigo k psikotekniko. PI, PM, il. gaz.

ENHAVO

Presejo„ Oscar Wettig, Gelnhausen (Germanio)